

ЛИПЕНЬ - СЕРПЕНЬ Ч. 7

JULY - AUGUST NO. 7

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

P. XXXVI Ч. 7 ЛИПЕНЬ - СЕРПЕНЬ 1979 JULY] AUGUST No. 7 Vol XXXVI

Б. Нижанківський. Дружба	1
У. П. Ой місяцю, місяченку...	1
Б. І. Антонич. Корчмарські чари	2
І. Твердохліб. Текстильні вибійки	3
Раїса Мороз із сином у Нью-Йорку	4
Н. Світлична. Сучасний стан жінки в Україні	5
Український Музей	6
М. Няхай. Свій біль краплинами	7
Д-р І. Сеньків. Мудра відьма ті її зелолікування	8
Д-р Р. Мороз. Рак груди	10
Н.П.М. Мама все знає	11
Л. Абрамюк-Волинець. На шляху споминів	12
Ю. Тис. Поезія нескорених у дітройті	14
І. Стасів-Калинець. Прийти і вмерти на своїй землі	15
Д-р І. Лазарчук — лікарка-дентистка	15
Тільки між нами і телефоном — Л. Калинович	16
Калейдоскоп жіночого життя — С. Андрушків	17
О-КА. "Достойні вдови"	18
Торган Я. Розмова секретна	18
Н. Пікас. Методика навчання української мови в світличках	19
Вісті з Централі	21
СФУЖО	22
Our Life	24
Наше харчування	27
Вишивка	28
М. Приймак. "І праця нам вінок"	29
Хроніка Округ	30
Замість квітів. Посмертні згадки	33, 36
Розвага — забава	34

Головна Управа СУА і Адміністрація Нашого Життя

108 Second Ave.
New York, N. Y. 10003
тел. (212) 533-4646

Our Life Editor **Uiana Llubovych**
тел. (212) 674-5508

Український Музей

203 Second Ave., New York, N.Y. tel (212) 228-0110

Видає Союз Українок Америки раз у місяць за винятком серпня.

Редактор — Уляна Любівич

Редакційна колегія: Світлана Андрушків, Марія Барагура, Лідія Бурачинська, Любов Волинець, Марта Тарнавська.

"Розвага — забава" ред. Віра Андрушків.

Мовна редакція — Наталя Ливицька-Холодна.

Передплата в США: річна 11.00 дол., піврічна... 6.00 дол., Поодиноке число 1.15 дол. в Канаді: 11.00 ам. дол. або 12.00 кан. дол. Річна передплата: в Англії... 4 ф. ст., в Австралії... 7 дол. А., у Франції... 35 фр., в Німеччині 20 н. м., в Бельгії... 250 б. фр. Інші країни гляди обкл. ст. 3.

Published by Ukrainian National Women's League of America, Inc. Monthly publication except August.

Subscription in the United States of America: 11.00 per year, half year 6.00: single copy \$1.15. in Canada: 11.00 U. S. \$ or 12.00 Can. \$

Subscription per year: in England... 4 Pound Sterling; in Australia — 7 Austr. \$; in France... 35 Fr.; in Germany 20 DV. in Belgium... 250 B. Frs. Other foreign countries see cover page... 3

"Second-Class Postage Paid at New York, N. Y and at additional mailing offices"

Printed in U.S.A. by Computoprint Corporation, 335 Clifton Ave., Clifton, N.J., 07011

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ЕКЗЕКУТИВА

Іванна Рожанковська — голова
Олександра Різник — заступниця голови
Люба Волинець — заступниця голови
Христина Навроцька — заступниця голови
Марія Томоруг — заступниця голови
Ірена Чайківська — протоколярна секретарка

Марія Савчак — кореспонденційна секретарка

Олександра Кіршак — касирка

Іванна Ратич — фінансова секретарка

Оля Гнатейко - вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Кіндрачук — організаційна
Дарія Маркусь — культурно-освітня
Ірина Руснак — музейна — мистецька
Ірина Лончина — виховна
Теодозія Савицька — суспільної опіки
Ірина Качанівська — суспільної опіки стипендій

Олена Процюк — пресова

Марта Терлецька — зв'язків

Люїза Сакс — статуюта

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Ольга Муссаковська — голова

Поля Книш — член

Надія Попель — член

Евгенія Новаківська — заступниця

Оксана Микитин — заступниця

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ірина Кашубинська — Огайо

М. Семків — Чікаго

Наталія Даниленко — Філадельфія

Лідія Гладка — Нью Джерзі

Рома Дигдало — Дітройт

Оксана Щурова — Нью-Йорк

Іванна Мартинець — Північний Нью-Йорк

Ірина Скочдополь — Нова Англія

Теодозія Кушнір — Південний Нью-Йорк

ПРЕДСТАВНИЦТВА**"НАШОГО ЖИТТЯ"**

АНГЛІЯ: Myroslawa Rudenska

245 Wigman Rd. Bilborough Estate
Nottingham, England

Ukrainian Booksellers, 49 Linden Gardens
Notting Hill Gate, London W.2

АВСТРАЛІЯ: "Library & Book Supply"

16a Prospect St.

Gleroy, W9, Victoria
Australia

ФРАНЦІЯ: Daria Melnykovych

c/o N. 7 887 93 de Paris

26 rue de Tercy, Paris 18-2,
France

НІМЕЧЧИНА: Ukrainischer Frauenverband

Haus der Begegnung

8 München 5, Rumpfstr. 21

*З-поза місячного обрію
видно Землю.
An 'earthrise' above the lunar
horizon.*

ДРУЖБА

Відпливають стіни.
Відпливають вікна.
Відпливають двері.

Доме ти мій,
Доме ти мій,
Не лишай мене!

Птиці чужениці
Дах уже клюють.
Рознесуть на гнізда,
А гнізда для мене
Птиці чужениці
Не зів'ють.

Ходить місяць, друг мій,
Дивиться у вічі
І говорить двічі,
І говорить тричі:
— Друже ти мій,
Не лишай мене! —

— Місяцю, мій друже,
Я стою на тверді,
Я стою до смерті!
Як відплинуть стіни,
Як відплинуть вікна,
Як відплинуть двері,
І як дах мій птиці,
Птиці чужениці
Зовсім розклюють,
Вдивимось у вічі,
Поговорим двічі,
Поговорим тричі
І складемо притчу, —
Пісню ми складемо,
Що у ній двох друзів
Час не розлучив.

БОГДАН НИЖАНКІВСЬКИЙ

ОЙ МІСЯЦЮ, МІСЯЧЕНЬКУ .....!

В липні ц. р. минає десять років від хвилини коли людина вперше ступила на місяць. Перестав срібнолиций бути таємничою окрасою ночей. Став землеподібною кулею покритою пилом, хоч з іншими ніж земля фізичними властивостями. Космонавти привезли каміння з місяця, яке можна оглядати в Смітсонієн Інституті у Вашингтоні, можна б навіть доторкнутися тих частинок місяця. Вчені досліджують склад, а на підставі знімків зі стратосфери відчитують історію планет, місяців, можна б сказати, всесвіту.

10 років тому по усіх закутках землі, де тільки є радіова і телевізійна сітка тисячі і тисячі людей ждали на вістку з неба, з місяця, слідували за летом Аполля 11. Турбувалися долею астронавтів, молилися за них. Вкінці пролунало "на хвилях етеру" повідомлення. голос астронавта Армстронґа: "Орел причалив" Треба було шести годин, щоб відкрився люк космічного корабля, і з віддалі чверть мільйона миль на телевізійних екранах показалася постать Армстронґа, який просувався крізь вузький отвір люку. Одягнений у громіздкий одяг з обдуванням, яке мало заховати його при житті, на позбавленій повітря поверхні місяця. Хвилина перерви, аж ось Армстронґ ступив на місяць.

"Це малий крок для людини — сказав — але величезний стрибок для людства"

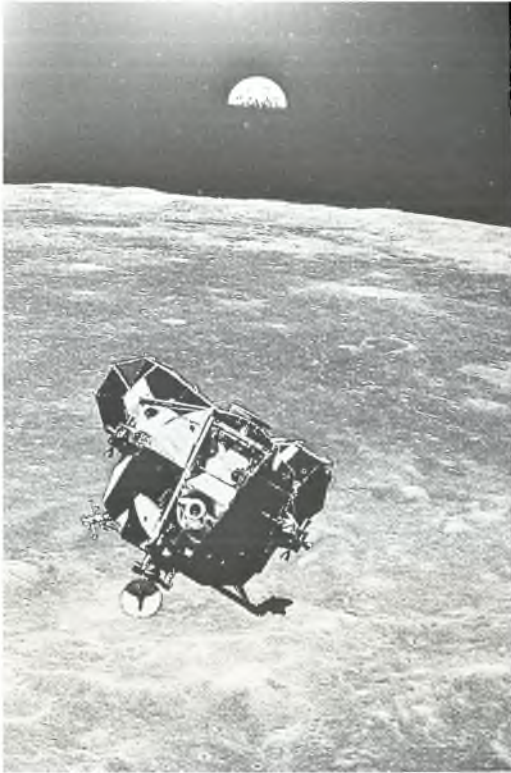
І справді, здавалося, що ця подія в якийсь спосіб змінить основно наше життя на землі.

Космічні лети заторкнули цілий ряд ділянок від науки, політики, економіки, почерез суперництво у ділянці дослідів стратосфери, обсервації земної кулі із стратосфери тощо. Суперництво поміж державами, їхній престиж перекликалися з економічними проблемами й бізнесом включно з питанням "яка нам з цього користь, на що нам здасться" аж до твердження соціолога Амітаї Етцоні який написав у книжці "The Moon-Doggle" "ми живемо суперництва в просторі, щоб втікати від болючих проблем на землі"

Але вернімся до нашого срібнолицього. Чи перестав він бути окрасою зоряних ночей, приятелем закоханих, перестав бути тим, що "світить миленькому, як іде додому"?

Він як і колись не тільки освітлює дорогу мрійникам, не тільки є надхненням поетів. Його романтичне світло падає не тільки на щасливі хатки та сади. Воно освітлює табори й тюрми, кошмарні сцени знущань людини над людиною зорганізовані і придумані з диявольською безсердечністю, масове злочинство тощо.

*Наша обкладинка: Вибійка з центральних земель України XVIII-XIX ст.
Our cover: stick-stamp printing. Central region of Ukraine, XIII-XIX c.*

"Орел" підіймається вгору, щоб з'єднатися з матернім кораблем "Колумбія" Земля видніє на чорному небозводі.

The "Eagle" lifts off from the moon and prepares to dock with its mother ship Columbia. The earth shimmering in the black background of the firmament.

КОРЧМАРСЬКІ ЧАРИ

Кіптява свічка й ніж щербатий,
червінна королева з карт.
Змішалась ява з сном крилатим
і все недійсне — ніч і чар.

Тремтять уста на чарки вінчях,
і горло здавлює відчай.
Корчмарю, сто даю червінців,
лиш місяця мені продай!

13 березня 1935

БОГДАН І. АНТОНІЧ

Мальованки — вибійки проекту Ірини Твердохліб. Stick - stamp printing - designed by Iryna Tverdokhlib.

І чи дійсно, як сказав Армстронг, людство зробило великий стрибок. Чи змінилася людина? Чи цей величезний осяг точних наук, який передбачали тільки письменники фантасти, мав вплив на психіку людини, на співвідношення людських одиниць, народів, груп?

Видається, що рівнобіжно до осягів техніки не тільки йде духовий зріст людини, але навпаки. Людина використовує здобутки науки й техніки для того щоб знущатися над другою людиною. Вже не окрема людина, але цілі системи використовують здобутки науки для того щоб підкорювати чи знущатися над другими людьми, над цілими народами, групами. Тут говоримо не тільки про війни які ведуться найновішими технічними здобутками. Людина не спроможна ще налаштувати відношення поміж народами без крові й знущань. Хто хоче у тому змагу вижити мусить сам бути готовий до збройної оборони. Тільки свідомість того що друга країна узброєна "до зубів" здержує від того щоб на неї нападати.

Здобутки медицини, психіатрії є зняряддям, знущання над тими хто думає інакше, зняряддям, за допомогою якого нищиться людину не тільки фізично, але робиться з неї душевну каліку.

Десяту річницю "здобуття" місяця відзначено неспівмірно скромно. Крайове астронавтичне правління (НАСА) запросило астронавтів Армстронга, Альдріна і М. Коллінса на церемонію: відіграння мандрівки по місяцеві в Смітсоніен Інституті у Вашингтоні. Ще тут і там відмічено цю річницю, але не була вона "подією"

Тепер людність була більше занепокоєна і стурбована слухаючи вісток про те, що космічна лябораторія "Скайлеб", яка кружляє у стратосфері уже шість років, замість згоріти поза орбітою землі влетіла в неї так, що має розпастися а її відламки вагою 26 тонн впадуть на землю. Речники НАСА, хоч слідували за нею впродовж шести років тепер мають обмежений вплив на те, куди впаде цей залізний дощ.*

Друге, що вже більш безпосередно впливає на людей це брак бензини для авт. І то саме тепер коли є можливість виїхати кудись ближче природи, де можна б відновити сили й відпочити. І тут людина узалежнена від техніки, в тому випадку від середників комунікації, яку сама створила. Інколи ця техніка, витвір людського розуму й промислу замість служити людині бере її в неволю, підпорядковує собі, каже собі служити.

Але ж задуми винахідників були інші. Ця техніка мала заощадити людині час і сили на те щоб вона жила повніше, цікавіше, краще.

Треба думати, що пошукування вищих вартостей, поворот до релігії, навіть творення релігійних груп є у якійсь мірі відповіддю, яку людина хоче дати надмірно розбудованому змеханізованому світові. Правда ті пошукування вищих вартостей можуть запровадити й інколи провадять на манівці, але треба вірити, що людина зуміє вчасно відбити цю атаку техніки на її душевну свободу й зріст і підніметься на вищий ступінь культури, який зрівноважить цивілізацію.

У. Л.

* Коли це друкуємо відомо уже що частини "Скайлеб" впали в океан близько Австралії.

Одним із багатьох Божих обдарувань людини є почуття краси. Вже у перших стадіях свого духового розвитку людина хотіла ці почування якось виявити. Вона громадила різноманітні маленькі предмети, що звертали на себе увагу красою своєї форми чи кольору й вішаючи їх собі на шию, старалась себе прикрасити. Можливо, що генезою вибійки був такий момент: зауваживши, що якийсь предмет в мокрому стані, діткнувшись до сухої площини, залишає на ній свою відбитку, людина спробувала вмочити його у розпушену червону глину й відбити на стіні свого житла.

Інше припущення каже, що відбитки ніг і рук могли зродити в людини ідею вирізувати на дереві прерізні уявлені мотиви і відбивати їх на стінах, на своєму тілі, а з часом і на тканинах.

При відбиванні, мабуть, діяла творча уява людини; укладала відбитки, повторюючи їх рядочком або відповідно розложеними групами; так твориться орнамент. Мотиви прикрас вирізували на кінцях паличок, на дерев'яних бльочках, а також виробляли й випалювали їх у глині, і тоді вони мали форму вальця, піввальця або були плоскі. Не маючи змоги називати їх за формою, що була різна, називали їх значками. Відбивання орнаментів при їхнім ужитку будемо називати значковою методою. В англійській літературі уживають термінів: stick stamp, stick-stamp printing.

Значкова метода це примітивна форма вибійки; вона появилася в ранньому культурному розвитку людини. Ці відбитки знаходимо на стінах печер первісних цивілізацій старого і нового світу.

Цю першу, значкову методу відбивання орнаментів започатковано в Месопотамії. На руїнах її

старовинних міст знайдено випалені з глини значки, і їх вік визначають на п'ять тисяч літ.

Месопотамська культура мала великий вплив на тодішній світ. На стінних орнаментах в Єгипті, датованих коло 2.500 літ перед Хр., є представлені тканини, прикрашені повторним орнаментом, що, без сумніву, було зроблене відбитками значків. З цього можемо дійти до висновку, що тим самим способом прикрашувано там також тканини. Цей самий спосіб застосовувано також за римських часів.

На грецьких вазах з періоду 500 літ перед Хр. зображений одяг з тканин прикрашених значковою методою.

В новому світі, в Центральній і Південній Америці, знайдено випалені значки, яких уживали для відбивання прикрас на стінах, на тілі і орнаментів на тканинах, уживаючи земних красок.

Індія є старовинним продуцентом вибієвких тканин, але й там знайдені дерев'яні вибієвкі бльочки мали ручки або затискачі подібні до тих, що знайдені в Месопотамії. Далеко перед Європейським ренесансом вибієвківа техніка в Індії стала мистецтвом високої якості.

Ініціатором вибієвківої техніки вважається Китай, де, правдоподібно, уживали земних пігментів у вибієвківій техніці малювання тканин вже 400 літ перед Хр. Але в Національному Музеї в Забороненому Місті переховуються дерев'яні вибієвкі бльочки із датою 200 літ перед Хр., далеко пізніші від зареєстрованого в Месопотамії випалювання з глини значків для відбитків.

Китайці винайшли папір в 75 році по Хр. і невдовзі почали друкувати на папері вибієвківою

Продовження на ст. 21

Мальованки — вибійки проекту Ірини Твердохліб.

РАЇСА МОРОЗ ІЗ СИНОМ ВАЛЕНТИНОМ У НЬЮ-ЙОРКУ

У четвер, 5 липня 1979, пізно ввечері до Нью-Йорку прилетіла з Москви Раїса Мороз із сином. Валентин Мороз нарешті після дев'ятих років розлуки, об'єднався із своєю родиною.

На летовищі Кеннеді натовп людей чекав прибуття літака. Чекали кореспонденти американської преси і телевізії, кореспонденти і редактори українських газет і журналів, представники українських організацій, молодь з організацій Пласту і СУМА та просто люди, що хотіли привітати Раїсу Мороз із сином, які після багатьох років розлуки, багатьох страждань, нарешті будуть разом із своїм чоловіком і батьком. У багатьох людей були в руках квіти, виділи привітальні транспаранти українською та англійською мовами. Між тими, хто очікував, був Валентин Мороз.

Довелося чекати довго, вже після приїзду літака, поки приїжджі оформляли документи, як це слід усім, хто приїжджає на постійне проживання в Америці. Зворушлива була зустріч Валентина Мороза, який спершу довго тримав в обіймах сина і дружину. Присутні відспівали спонтанно "Многая літа" та привітали Раїсу з сином хлібом і сіллю.

ЗРАЗУ Ж У ВЕЛИКІЙ ЗАЛІ ВІДБУЛАСЯ ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ.

Першим виступив Валентин Мороз, який сказав, що він радий побачити представників преси, радіо і телевізії, які два місяці тому зустрічали його, а тепер його родину. Він хотів би, щоб цей потік не припинявся, щоб ми скоро зустрічали Шухевича, Лук'яненка, Руденка й інших.

"Друга моя радість, що ми тепер утрюх. Тепер буде легше.. Тепер українська молодь має мого сина. Українські жіночі організації мають мою дружину. Тепер я трохи відпочину"

Далі Валентин Мороз говорив про загальну політичну ситуацію в світі, підкресливши, що західній світ і люди на Заході повинні твердо протистояти московському Кремлеві.

Потім Валентин Мороз із сумом згадав про свою розлуку із сином:

"Коли я на 9 років, а з засланням разом 14 років, пішов до в'язниці, мені не ходило ні про що, я до всього був готовий, але була одна велика рана. Найбільшим щастям у світі для мене було дивитися, як росте син, кожний день при цьому бути, кожний день на це впливати. І це був найбільший біль, що мене цього позбавили. Це була не філософія, це був живий біль, з яким можна було собі наказати, щоб мені з ним справитися, але з ким дуже трудно було боротися. І якщо щось було найтрудніше в тюрмі, то саме це. І тепер разом зі мною найдорожча для мене в світі істота — мій син.

Дивні у нас будуть стосунки. Так ми мусимо тепер пережити те, що є між батьком і сином у 5 років, у 10 років, у 15 років. Це неможливо

Зустріч родини Морозів на летовищі Кеннеді в Нью-Йорку. Світл. Ігор Дябога.. "Свобода"

Moroz family - reunited at Kennedy Airport, Photo: courtesy of Ihor Dlaboha, Svoboda.

пропустити, це буде якось накладатись одне на одне.

Мій син у 8 років уже був дисидентом. У день мого арешту його теж арештували, посадили в авто, допитували. За роки мого ув'язнення моя дружина пережила більше, ніж я.

Я радий, що моя родина на волі. Я гадаю, що це питання чести і сумління Заходу захистити всі родини політв'язнів, які терплять великі репресії"

Після виступу Валентина Мороза, він і його дружина та син відповідали на запити представників преси.

На питання, коли він востаннє бачив дружину і сина, Валентин Мороз розповів про побачення з ними в концтаборі, куди вони приїхали, щоб його відвідати:

"Я бачив сина рівно рік тому. Це було дві години. Я був за одним столом, вони за другим. Між нами було 6 метрів простору."

На прохання журналістів, сімнадцятилітній Валентин Мороз розповів, як його переслідували на Україні:

"Ми пережили багато переслідувань, багато всякого... Але зараз про це важко згадати, сказати... прямо з Москви за добу бути в Нью-Йорку, це нас змучило.

Особливо я побачив, де я живу, в останні 2-3 роки, це вже в старших класах у школі. Зокрема вчителі історії багато претенсій мали: говорити, що я ворог народу. Часом звертали на мене те, до чого я взагалі не мав відношення.

Ви бачите, що нас зустріти зібралось стільки

28 квітня 1979 СФУЖО влаштувало в Нью-Йорку симпозиум присвячене оглядові сучасного і минулого українського жіноцтва. Про сучасний стан жінки розказала Надія Світлична. Її доповідь містимо у двох частинах. Другу частину про українських жінок-політв'язнів знайдете в наступному числі.

Про становище жінки в сучасній Україні говорити можна багато, говорити можна і загально, і конкретно, і посилатися на приклади, і сперечатися, бо права забезпечені, гарантовані, впроваджені і впроваджені там для жінки мають і свої переваги і свої недоліки. Ті права, за які в інших частинах земної кулі борються, часом обертаються своїми негативними сторонами там, де їх уже здобуто. Хоча є й свої переваги.

Я ще погано обізнана з правами і становищем жінок тут, у таких елементарних правах як ось щодо платні на роботі, але я чула, що є відмінність при виконанні тієї самої роботи в оплаті для жінки і для чоловіка. В Україні і в Радянському Союзі взагалі такої різниці немає. Якщо одну й ту саму посаду чи одну й ту саму роботу виконує чи то чоловік чи жінка, то це різниці не становить. Це добре. Є й інші добрі моменти в тій рівноправності з чоловіком.

Але в мене сьогодні думка звернена на ті негативні сторони рівноправності, на ті моменти, які ставляють жінку у ще важчі умови завдяки отому благові — рівним правам з чоловіками. Жінки, так само як чоловіки, в Радянському Союзі мають право і на освіту, і на працю, мають право бути обраними й обирати до всіх органів. Що то за вибори, то ви знаєте і на тому я не буду зупинятися. І що то за право бути обраним, ви теж знаєте з анекдотичної постаті Фурцевої або із експериментальної Тереш-

кової в космосі. На тому, мабуть, не варто спинятися. Спинюся краще на тому, що ближче до нас усіх., скажімо — право на освіту. Однакове і для чоловіків і для жінок. Але чомусь складається так, що в технічних вузах — переважна більшість чоловіки. В гуманітарних вузах — жінки. Вчителями, лікарями працюють в більшості жінки. На керівних посадах у будь-якій ділянці — чоловіки. Я вже не кажу про колгоспи, про заводи, про шахти. Хоч офіційно жінок з шахт, тобто з середини шахт уже давно виведено, але я знаю допер жінок, що працюють машиністами електровозів. Недалеко треба їхати за прикладами, просто по Хрещатику в тролейбусі проїхатися досить, щоб побачити, як жінки кайлами добувають асфальт. Це тепер, коли в Києві повно іноземних туристів. От так часто виглядає рівноправність жінки з чоловіком.

Але та жінка, яка чи то добуває кайлом асфальт, чи то працює дуже перевантажено як лікар на своїй ділянці, чи то вчителює і мусить після важкого робочого дня нести додому ще стопу зошитів для перевірки, — вона по дорозі ще мусить перевантажитись харчами, десь викручуватися, щоб вистояти в черзі, або обійти ту чергу. Кожна дрібниця — проблема. і потім прийшовши додому, забезпечити вечерю і добрим настроєм дітей і чоловіка, з яким урівнена в правах.

І все таки жінки примудряються бути, як правило, хоронительками домашнього вогнища і дідівських традицій. Безперечно, чоловіки беруть участь і в вихованні дітей та намагаються ділити всі злигодні, але такий моральний клімат створено, що багато чоловіків, які навіть співчують жінкам, не завжди зважуються відверто виявляти своє співчуття чи подавати допомогу в розподілі родинних побутових обов'язків, бо витворено такий еталон, що це — жіноча ділянка і що для чоловіка це ганебно — мити підлогу чи тим більше варити їсти або прати, а ще боронь Боже, пелюшки. і тому ця рівноправність дуже часто виглядає однобоко.

Але повторюю: жінки в більшості примудряються вчити своїх дітей і якось встигають і попрати, і не просто пошити, а й вишити ще якусь сорочинку, і розказати казку, і заспівати пісню. І це традиційно, роками, століттями.

Колись ходила така анекдота, що від одного члена партії, заставляючи виповнювати анкету, вимагали вказати, чи коливався він у лінії партії. Він написав: "Колівався разом з лінією партії". Моральний стан жінки сьогодні на Україні також коливається, говорячи за цією анекдотом, разом з лінією партії. Коли витворено атмосферу загального духового вакууму, пустки і безцільності, то жінка в цьому вакуумі не виняток, тут вона на рівних правах з чоловіками і часто буває, на жаль, що жінка із тої прадавньої ролі кращої половини людства опускається на самісіньке дно.

У концентраційних таборах Радянського Союзу на сьогодні дуже багато жінок: півтори-дві тисячі жінок збирають у кожному таборі. Враховуючи, що

Докінчення на обкладинці

Докінчення РАЇСА МОРОЗ...

українських людей, громади, молоді. Дуже дякую всім за все, що для нас зробили"

Раїсу Мороз спитали — що вона почуває тепер, коли вона вже в Америці.

"Тепер у мене почуття, що я нарешті маю все це позаду, що було. Що вся ця бюрократія, ця вся бюрократична машина, що особливо оці останні два тижні молюла нас буквально із сином і буквально виводила із усякої рівноваги людської, що то все вже позаду, і я вже можу балакати, не думати, що хтось мене слухає, що стіни мене чують, що мене хтось підслуховує, заглядає в мої записники і кожний крок пильнує.

Я рада побачитись і познайомитись з людьми, підтримку яких я відчувала на протязі кількох, майже 9 років, особливо останніх, коли особливо було тяжко, коли чоловік голодував дуже довго, коли його хотіли зробити божевільним і дали йому на експертизу в Інститут Сербського. Я зверталась до громадськості і відчувала підтримку. Я рада познайомитись з усіма цими людьми тепер"

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE ·
NEW YORK, NEW YORK 10003

ВІДКРИТИЙ ДЛЯ ПУБЛІЧНОГО КОРИСТУВАННЯ
СЕРЕДА, СУБОТА, НЕДІЛЯ: год. 1-5 ПО ПОЛ.
П'ЯТНИЦЯ ГОД. 3-7 ПО ПОЛ.
В ІНШИЙ ЧАС, ЗА ДОМОВЛЕННЯМ: ТЕЛ. (212) 228-0110

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ — ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК У ВИХОВАННІ

Відвідини музеїв — це важлива частина виховної програми усіх шкіл і де б ми не були, завжди зустрічаємо шкільні екскурсії до місцевих музеїв.

Українська шкільна молодь в Нью-Йорку є у тому щасливому положенні, що може відвідувати не лише великі американські музеї, але має в найближчому сусідстві своїх навчальних приміщень Український Музей.

Український Музей отвертий для нашої шкільної молоді кожночасно для відвідин, а крім того віддає також свої приміщення на виставки мистецької самодіяльності Школи Українознавства Т-ва "Самопоміч" Управа школи під керуванням директора А. Кобрини сприяє тому та заохочує учителів користуватися Українським Музеєм для екскурсій, виставок та участі в курсах і докладах, зокрема перед святами Різдва і Великодня. Завдяки вмілим і цікавим поясненням різних ділянок українського народного мистецтва наша шкільна молодь дістає в Українському Музеї живі лекції української культури.

Як довідуємося, навіть наймолодші учні Школи Українознавства мають велику приємність з оглядин

музею. Весною цього року перша і друга класа wraz із своїми учителями відвідала Український Музей. Діти зі справжнім зацікавленням слухали пояснень провідниці Люби Волинець та оглянули виставку писанок.

Треба сподіватися, що з близькою осінню та поворотом до шкільної науки співпраця між усіма українськими школами міста Нью-Йорку і Українським Музеєм ще краще налагодиться, а поблизькі місцевості, де існує українське шкільництво повинні також користуватися такою виїмковою можливістю відвідин у власному Українському Музеї.

ПОЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

250.00 дол. д-р Остап і Віра Тершаковець в Нью-Дж.
30.00 дол. Ансамбль "ПРОМІНЬ" в Нью-Йорку
15.00 дол. Дарія Балазюк
10.00 дол. Анастасія Жилава в Філядельфії

Щиро дякуємо

Дарія Байко
Адміністратор

ДАРУНКИ ДЛЯ КРАМНИЧКИ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

Оксана Щур, Нью-Йорк. Комплект приладдя для писання писанок "Люба"

Олена Бурбан, Кліфтон, Н.Дж. маленька вишита подушка, 2 дерев'яні писанки, 2 метелики.

Павло Магочі, Кембридж, Мас. брошури: 22 "Passport" booklets, 49 "Ukrainian Heritage Notes"

33-й Відділ, Парма, Огайо
Іванна Вовк — гердан, Оля Демянчук — 1 велика серветка, 6 малих серветок, 1 мала подушка на голки, Стефа Городиська — 1 серветка, Дарка Сірко — 2 керамічні вазочки.

Марія Берко, Ст. Петербург Флоріда - 2 малі подушки на голки

7-ий Відділ, ім. Лесі Українки, Куягоґа Фалс, Огайо, 12 серветок, вишивали: У. Білецька, О. Мартинюк, подушечку вишивала П. Волянська

68 Відділ, Сиракузи, Н.Й. (Округа Пів.

Нью-Йорк)
Ярослава Гудзак — козел з дерева, різьблений і мальований альбом, 3 вишиті краватки, маленька макітра з макогоном, 1 велика вишита серветка, доріжка і дві вишиті серветки (комплект)

сердечно дякую
Ірена Волосянська

ДАРУНКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ У НЬЮ ЙОРКУ.

Ляриса Вацке, Едмонтон, Канада 1 жіноча сорочка та 1 перемітка на фабричному полотні, (вишита хрестиком і півхрестиком, викінчена обміткою), с. Старий Гвіздець, пов. Городенка.

інж. Іван Заяць, Форест Гіллс — 1 гуцульська писанка.

Евгенія Боднарчук, Нью Гейвен, 1 жіночий жупан із Ярославщини.

Марія Тхір, "Золота Осінь" Кергонксон — 1 чоловіча сорочка з 1945 р. Сокаль.

Г. Гордієнко, Філядельфія, для бібліотеки Музею: "Соломія Крушельницька", Вступна стаття, упорядкування і примітки; Михайла Головащенко, часть І-ша, Київ 1978.

Щиро дякуємо

Марія Шуст
Директор Українського Музею

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу дорогого **бл. п. Владка Гентіша** складаємо на Український Музей 30 дол.

Ірина Кашубинська,
Стефанія і Роман Цегельські

ДАР РОЗИ БОБАНИЧ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ В НЬЮ-ЙОРКУ

За посередництвом Наталії з Фацієвичів-Петріни, її тітка Роза Бобанич, яка живе постійно в Зальцбурзі, передала до Українського Музею в Нью-Йорку в пам'ять свого мужа д-ра Дмитра Бобанича дев'ять вишиваних серветок та одну подушку.

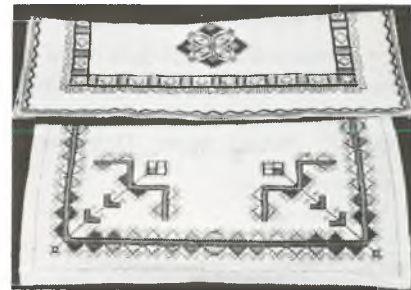
При тій нагоді Наталія Петріна розказала нам цікаву життєву дорогу своєї тітки Рози Бобанич.

Під час Першої світової війни молодий суддя стаціонаваний на Угорщині оженився з небуденної краси мадяркою Розою. Привіз молоденьку жінку в Україну та, на жаль, вона не могла порозумітися з родиною мужа хіба лиш по-німецьки, бо вони не говорили по-мадярськи, а вона не знала української мови.

Молода Розіка це амбітна жінка. Скоро й добре вивчила українську мову в слові і письмі. Мала переконання, що хто має добру і сильну волю, може зробити дуже багато. Знаючи мови, вона змогла контактуватися з громадою. Скоро вивчила і полюбила українську вишивку. Послугувалась при тому книжкою виданою на Закарпатті по-мадярськи. "Цю книжку має ще досі у себе, як дорожку пам'ятку" — продовжувала розповідь Наталка Петріна — "Чоловік пані Рози д-р Дмитро Бобанич, це наш дядько, або, як називали, вуйко. Тітка вишивала багато, стилевими закарпатськими зображеннями. Наша хата заповнилася різного роду і вжитку вишивками. Тітка й досі доробляє собі до скромної емеритури вишиванням".

Тепер пані Роза Бобанич переслала набуток довгих літ з Зальцбурга, Австрія де постійно живе, до Наталії Петріни на те, щоб їх передати до Українського Музею в пам'ять її улюбленого і незабутнього мужа д-ра Дмитра Бобанича.

"Надіюся" — сказала пані Наталка Петріна, "що вишивки будуть використані на добро і користь Українського Музею та на пошанування мадярки, яка цілим серцем і душею пристала до українського народу, та полюбила його такою вірною і незмінною любов'ю, якою любила свого мужа бл. п. д-ра Дмитра Бобанича."

Замість квітів

Замість квітів на свіжу могилу довголітньої членки 66 Відділу Союзу Українок в Нью-Гейвені **бл. п. Антоніни Кравук** складають на Український Музей: **10 дол. Д. Стахів, по 5.00 дол. В. Гачкевич, В. Сивак, І. Телюк, І. Гринявич, М. Кульчицький, І. Лодинська, Р. Яхницький, Д-р І. Кизик, М. Гусак, Л. Марків, С. Посполіта, С. Брезічка, Е. Козюпа, Х. Масяк, І. Рудко, С. Данко. По 2.50 дол. д-р О. Томоруг, М. Рудницька, А. Гузан, І. Мандич — разом 100 дол.**

МАРУСЯ НЯХАЙ

Свій біль краплинами
переливаєш в мене.
Котра краплина буде останньою?
Ні,
простим Твоїм відлунням
я не хочу бути!
Ані чашею,
яку наливають і виливають,
не хочу бути!
Холодні стіни...
Брак спів...

Від скла порожнього келиха
завжди тягне холодом.
Твій біль
розжареним вугіллям
нагадує про себе —
не вшухає...
Я просто хочу бути
сама собою!

зі збірки "Білі руки беріз"
1971

У минулих віках, коли не було ще медицини і лікарів, жінки відігравали велику роль, займаючися лікуванням. За княжих часів хворих доглядали жінки-дворянки, вони лікували князів, бояр і їхні родини, перев'язували рани лицарям тощо. В пізніших віках цю ділянку перебирали лікарі чужинці (німці та жида). Але вони жили переважно в великих містах і лікували лише людей з провідних верств народу. Подібна ситуація існувала також в інших європейських країнах. Так, наприклад, в Італії, королі, духовенство та аристократія мали своїх лікарів — випускників високої медичної школи в Салерно (маврів і жидів).

Широкі маси селянства й міщанства не мали і не знали лікарів. Вони жили за законом природньої селекції. У випадку хвороби й журби люди зверталися за допомогою до мудрих жінок, які жили по селах і містечках. Усі їх знали і поважали за їхні вроджені здібності лікувати зіллям, пророче знання та добрість. Але в випадках невдачі, ляляли їх і прозивали відьмами.

Тарас Шевченко змалював у своїй поемі "Відьма" тяжку долю такої мудрої жінки-відьми. Замолоду вона була красуня, але пан-поміщик зламав їй життя. По довгих роках терпіння та мандрівки, на старість вона засвоїла собі від старої циганки вміння лікувати зіллям. Циганка показала їй, — пише Шевченко, —

**Які трави, що від чого,
І де їх шукати.
Як сушити, як варити...**

Вона навчилася лікарювати й усі свої сили посвятила цьому завданню. Помагала людям у хворобах та журбах, повчала молодь, а "з убогим останньою крихтою ділилась!". Вкінці, каже Шевченко, що хоч

**Люди добрі і розумні
Добре її знали.
А все таки покриткою
І відьмою звали!**

Назва відьма виступає в усіх слов'ян. На Балканах зветься вона вештіца, у поляків ведзьма, у росіян ведьма. Назва ця походить від слова ведьство, що первісно означало знати й розпізнавати людські недуги й цілюще зілля. Колись слово відьма не мало понижуючого й образливого значення. Його спотворено щойно в пізніших часах під тиском офіційних чинників. Із добродійної помічниці зроблено злякисну відьму якою страшили дітей. Ще мало знаємо про народнє лікування мудрих жінок-відьом по наших селах і містечках, бо вони не були професіоналками, лише звичайними міщанками чи селянками-кріпачками, які лікували переважно потайки. Jules Michelet не перебільшує, коли пише, що тисячу літ мудра відьма була єдиним лікарем європейського простолюддя (Відьма. 1974, ст. 20.).

Мудрі відьми допомагали людям і їх uzдоровлювали за допомогою природніх і магічних засобів: зілля й замовляння. Тут саме крилася для них небезпека, бо хоч лікували зіллям, створювалося підозріння, що вони мають зв'язки з демонами природи. Згідно з магічним світоглядом простолюддя, відьми uzдоровлювали людей не зіллям, а чарами. Народ шанував їх, але й боявся, бо вважав їх за змовниць сатани. У народніх віруваннях з давніх-давен жінка була з уваги на своє біологічне призначення — родити, магічною істотою, чарівницею. Загально було розповсюджене вірування: якщо жінка під час своєї менструації доторкала будь-чого, це ставало нечисте; молоко скисало, харчі псувалися, худоба хворіла. У середньовіччі не вільно було жінкам під час тих днів іти до церкви. Сорок днів після породу роділля вважалася за нечисту. Завдяки цій містифікації та магічній потенції відьми відігравали в матриархальних аграрних культурах європейських народів важливу роль. Вони були жриці лікування, плодючости і чарів. Вони були організаторками староукраїнських культів плодючости землі та людей. Фрагменти цих культів збереглися до наших часів у формі весняних хороходів (веснянки, гаївки). Їх характеристичними прикметами було: а) мужчини не брали в них участі, б) деякі давні хороходні пісні дівчат і молодичь були повні лайки, посмішок і докорів щодо мужчин. Наприклад:

**Плету-плету плетеницю,
На парубків шибеницю...**

**Або: П'ють дівчата мед-вино,
Жіночки горівку,
А парубки гноівку!**

Тут наше жіноцтво хотіло показати раз на рік свою незалежність і важливість родючости супроти мужчин. Веснянки і гаївки були демонстрацією свідомости колективної сили українського жіноцтва.

Церква поборювала впродовж століть мудрих жінок та їхнє лікування зіллям. У церковних полемічних листах вони виступають під такими назвами: відьма, волхва (ворожка), чарівниця, зелейниця (зело), наузниця (талізманка) та інші. Ціллю церковних атак були не магія і чудодійство, якими займалося також духовенство, лише жінки. Їм церква відмовляла права чудодійного uzдоровлювання людей, бо вони не робили цього в ім'я Боже, тільки в ім'я "сатани". В церковних поученнях пишеться, що єдиним лікарем людських душ і тіл є Бог. Але люди забувають про це. Вони йдуть до проклятих бабів-чарівниць і слухають їхніх спокусливих слів ("і слов прелестних слушаєм"). У "Слові о волхвах" з 14 сторіччя написано: "Як ми лише трошки заболіємо то зараз зелейники і волхви в доми своя приводим. Це гріх, забуваючи Бога, звертатися до чортів!" (к бісом

течеши”).

Не зважаючи на погрози, повчання й лайки духовенства народ постійно звертався впродовж віків (аж до наших часів) до "проклятих" бабів пупорізів і жінок-відьом за поміччю і порадою, бо церква, крім божественної медицини (свята вода, екзорцизм), не мала інших засобів, щоб справитися з важкими вимогами буденного життя. У випадках болючих корчів шлунку, ниркових коліків, конвульсій, високої гарячки або тяжких болів роділлі, яка цілими ночами мучилася і ждала на перейми, могла допомогти лише мудра жінка-відьма або акушерка, а саме соком або компресами з екстрактів вірулентних рослин: ріжків, пасльону, цикути, блекоти та інших.

З часом церква мусіла погодитися з лікарською практикою сільських акушерок і відьом і санкціонувала їхню чудотворну магію цим способом, що сільські "лікарки" посвячували цілющі рослини в церкві, а місце давніх замовлювань зайняли молитви і церковні обряди. Певну роль відіграло тут ім'я апостола Симона Зільота. Була це, як пише Михайло Грушевський (історія української літератури, т. 4, 1960, ст. 362), грецька назва юдаїстичної секти "зільотів", рівнителів. Але через співзвук став він у народній уяві патроном всякого лікарського зілля. Тому зілля треба було збирати 10 травня, в день апостола Зільота, бо тоді воно мало особливо цілющу силу.

Свято Симона Зільота припадає другого дня по св. Миколаю. "А що св. Миколай це найбільше впливовий святець, то його ім'я надає зірваному зіллу особливої сили" У народній уяві Зільот став Миколаєвим батьком. Коли люди йшли на Миколая копати зілля, казали: "Николин батько велів, щоб ти, зілля, було ліком від усякої хвороби". Ще більшу роль відігравала тут Богородиця, що стала опікункою жіночого щастя й успіху.

На свято Успіння Пресвятої Богородиці (15/28 серпня) відбувалося в церквах по всій Україні величаве свято посвячення цілющих рослин і овочів. Народ називав це свято "Перша Богородиця", а чотири тижні пізніше припадало свято Різдва Богородиці (8/21 вересня), так звана "Друга Богородиця". Жінки обходили це свято дуже врочисто, бо в їхній уяві Богородиця була патронкою родіння і акушеркою. Вже в середніх віках Богородиця була ототожнена зі староукраїнськими богинями родіння, род і рожаниць. Були це баби й матері з культу родителів, добродійних опікунок роділь і новородків. Роділлі жертвували їм в часі породу гречану кашу, хліб, сир і мед і справляли в їх честь забаву.

Свято Різдва П. Б. було великим святом ще з інших причин. Для мешканців Карпат "Друга Пречиста" була важливим часом повороту їх худоби з високих полонин додому по 16 тижнях перебування в горах. На просторі тисячі кілометрів від річки Сяну на заході аж до річки Сучави на Буковині поверталися до своїх сіл і загород незліченні череди корів, волів, телят, овець, ягнят, кіз і коней. Це було

свято великої радості й зустрічі господарів із своєю худібкою. Дівчата тішилися поворотом вівчарів і своїх наречених, які вже здалека їм виспівували:

**Прилетіла з полоненьки білая овечка,
Люблю тебе, файна любко та й твої словечка.**

Два тижні пізніше, а саме 1/14 жовтня припадало третє велике жіноче свято Покрови Пресв. Богородиці. Покрова П. Б. була патронкою дівчат, які хотіли одружитися. На Покрову починався весільний сезон. Дівчата, вистроєні в добірний одяг, поспішали до церкви, жертвували Богородиці грубі свічки і просили: "В святу Покровоньку покрій мою головоньку!". Вони просили ще, щоб Покрова прислала їм гарного й милого жениха. А як верталися додому, то співали:

**Болить мене головонька та й межі плечима,
Треба мені дохторика з чорними очима.
Та не того дохторика, що він дохторує,
Але того дохторика, що личко цілує.**

Бувало, що Покрова справді вислухала дівчину й прислала їй бажаного "дохторика", який її так довго "лікував", аж дівчина завагітніла. Подія ця не викликала серед населення в горах Карпатах почуття ганьби й обурення. У селах люди жили на лоні природи й були з нею на "ти". Жіноча здібність родити була символом плодючості землі. В основі магічного думання хліборобів лежало тісне пов'язання понять жінки і природи. У їхній уяві жінка була продовженням природи, рослинною істотою, яка дозрівала, процвітала та в'янула, як квітка. Природне зачаття вважалось найбільшим щастям дівчат і жінок. Нагота і статеві органи не були табу. Непристойні пісні й розмови не викликали почуття сорому. У щоденному житті селяни мали досить нагоди бути свідками статевих актів домашніх і диких звірят. Етнографи тепер вважають жінок за винахідниць землеробства.

Якщо дівчина не знала від кого завагітніла, або не хотіла зрадити імені свого любого, бо може він був уже одружений, тоді сусіди й населення сприймали це як очевидне діло й не втручалися в інтимну сферу дівчини. Мати дівчини купувала гарну хустку-циганку, брала дочку за руку і вела до місцевого пароха. Пан-отець читав над головою дівчини молебні і говорив молитви, а вкінці покривав в ім'я Покрови П. Б. голову дівчини принесеною хусткою. По цій церемонії вона виходила з церкви вже не дівчиною, а молодницею. Від тепер вона постійно вдягала на голову хустку, що було символом одруження.

Але з цим станом не погоджувалися жінки-відданиці. Хіба не на те берегли вони замолоду своєї невинності, щоб ціле життя бути зрівняними з жінками-зведеницями і покритками й жалілися вони перед св. Покровою. Вона признала їм рацію і зарядила, що відданиці повинні носити на головах, у відрізнєнні від зведениць, білі перемітки, як символ статевої чистоти.

Докінчення буде

Найбільше zagrożені раком груди є жінки у віці від 35 до 50 літ. Це однак не значить, що рак груди не може виступати у 3-ьох літніх дітей або у старших жінок. Ба, навіть у мужчин. Рак груди є головною причиною смерті молодих і середнього віку жінок. Статистики вираховували що в 1979р. 765,000 осіб у США захворіє на рака, а з цього числа буде 107,000 раків груди. В самім лише Нью-Йорк стейті 11,000 жінок буде мати в 1979 році грудного рака а 4,000 помре.

Статистики зібрані Об'єднаними Націями (U. N.) недвозначно вказують на расову схлонність до рака. І так, в краях заселених переважно англосасами (англійці, шкоти, ірландці, німці і т. д.) смертність від грудного рака є 3 рази вища за смертність в краях заселених переважно слов'янами (Польща, Болгарія, Югославія, Чехословачина; статистик з ССР нема). Також в Ізраїлі смертність від грудного рака є висока. За це в латинських краях смертність є більш-менш по середині між англосасами і слов'янами.

Багато людей запитує що це таке рак? Звідки він береться? Яка його причина? Це питання не можна пояснити одним словом чи навіть одним реченням!

Людський організм є збудований з багатьох трільйонів мікроскопічно малих так званих клітин і виділеної ними міжклітинної субстанції. Кожна клітина має свої специфічні функції як приміром виділювання шлункових соків, продукція яечок чи сперми, поглитання бактерій, які заатакували організм і т. подібне. Крім цих специфічних функцій кожна клітина, крім клітин мозку, в скорім темпі розмножується і продукує ідентичні близнячі клітини з ідентичними функціями, з ідентичним виглядом і ідентичною мікроскопічною будовою. Випродукувавши певне число близнячих клітин, клітина завмирає. Лише мозкові клітини не лише не розмножуються а навіть зараз по народженні людини повільно, але постійно завмирають одна по другій. Так що чим старшою людина стає тим має менше мозкових клітин. Різного роду клітини мають різної довжини життя. І так, приміром, червоні тільця крові живуть 3 місяці, або іншими словами кров відновляється що 3 місяці. Учені вираховували що по 7 літах не лишається в нашій тілі ні одна клітина, яка була б старша, як 7 літ, крім мозкових клітин.

Нагло і без логічної причини в одній з клітин даного органу, скажім груди, заходить нагло дивна зміна. Вона прибирає інший вигляд, затрачує функцію матірної клітини, розмножується в прискоренім темпі, покидає своє природне місце, втискається між сусідні нормальні клітини і починає їх нищити і розкладати. З одної клітини виростає все більший і більший опух (tumor) і приходить час, коли такі нагло-ненормальні клітини вдираються в кровні і лімфатичні судини і дістаються дорогою кровообігу до далеких органів, як кості, легені, мозок і т. п. Тут ці мандрівні клітини "осідаються", розмножуються (перекиди-метастази), продовжують свою нищівну працю і в цей спосіб допроваджують організм до смерті.

Так постає рак, але ми і досі не знаємо чому нормальна клітина нагло "вар'ює" (gets crazy) і перетворюється в ракотворчу. Тисячі дослідників в усіх цивілізованих країнах світу шукають причини цього явища і висувають безліч теорій, але жадна з них не видержує суворой критики. І так одні теорії подають, як причину рака, віруси, інші хемічні чинники (pollution), ще інші промінювання (Рентген) і т. п.

По 30 літах інтенсивних дослідів дослідники на останнім інтернаціональнім з'їзді були змушені признатись, що вони сьогодні не знають більше про причини рака, як знали 30 літ тому.

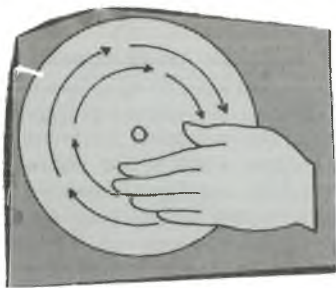
Але телевізії, газети і інші засоби широкої комунікації, задля доляра і сенсації, представляють публіці теорії дослідників як доконані факти і в цей спосіб ширять замішання і неузасаднені надії на скорі і цілковите вилікування цієї незбагненої хвороби.

Без сумніву, дідичність грає при раковій деяку роллю. У людей хворих на рака можна часто віднайти рака в інших кровних кривняків. В медичній літературі є описана історія грудного рака трьох поколінь, який спричинив предчасну смерть бабки, дочки і внучки. Щоби запобігти смерті правнуки (4-те покоління) лікарі ампутували в неї профіляктично грудь ще перед появою рака.

Про рака груди насамперед треба сказати, що далеко не всі опухи (tumors) є раками. Фактично лише 20% з них є злоякісними (malignant) а 80% доброякісними (benign). Отже опух груди не є автоматичним присудом смерті. Але лише лікар, при помочі мікроскопічного досліду (biopsy) може ствердити чи опух є добро- чи злоякісним. Також не всі раки грудей є між собою ідентичними. Вони різняться скорістю росту, тенденціями розкидів і прогнозою вилікування. Одні раки виходять із сосків (nipple), інші з молочних провідів і т. п. Отже для лікаря "рак груди" не є задовільною діагнозою, але вимагає ближчих вияснень.

Симптоми рака грудей викривають здебільшого такі самі жінки за допомогою самообсервації і самообслідування. При самообсервації перед зеркалом, з руками вниз і руками піднесеними вгору треба дивитись за симетричним виглядом обох грудей і за деформаціями груди як опухи, втягненнями шкіри (dimpling), змінами шкіри на подобу шкіри з помаранчі і втягненнями соска (nipple). Самообслідування правої груди треба робити лівою рукою, а лівої правою рукою, за допомогою концентричних циркулярних рухів починаючи на периферії груди, а кінчаючи на витиску соску (nipple). Якщо сосок виділить кров, є підозріння на рака. При самообслідуванні шукається за гузками, опухами (tumors) і вражливостю на біль. При відхилах від норми треба негайно шукати лікарської поради.

Лікування: не буду тут входити в подробиці лікування, бо це є справа спеціалістів хірургів, які стосують різні способи, залежно від роду рака, його стадії, віку хворого, метастазів і т. п. Лікування може бути хірургічним, наświetлюваним променями рентгена, хемотерапією і гормонами або комбінацією всіх попередніх.

Операція може бути т. з. радикальною, де витинається не лише груди, але всі підгрудні м'язи, а також пахвинні лімфатичні залози. Ця операція не лише ґрунтовно деформує жінку але і унеможливує плястичну реконструкцію груди. При змодифікованій радикальній операції залишається підгрудні м'язи, що уможливує реконструкцію груди майже до нормального вигляду впливаючи під

м'яз синтетичну масу. Хірурги щораз частіше і частіше закидають радикальну ампутацію груди, а виконують т. з. змодифіковану, бо, як показує досвід, радикальна ампутація не має у вислідах переваги над змодифікованою.

Прогноза: Вчасне викривання рака, найчастіше самими жінками, і негайне шукання лікарської поради і негайна операція дає нагоду усунути рака в самих зародках і запобігти його розкиненню. Також комбіноване лікування наświetлюванням і хемотерапією продовжує життя жінок, а навіть часами доводить до цілковитоговилікування. Але ґрунтового пробою (break-through) в терапії грудного рака ще не видно на горизонті.

МАМА ВСЕ ЗНАЄ

Маленька церковця. Храм Божий — от і гарна! Відправляється Служба Божа. Звичайна недільна Літургія. Людей не густо. Все більше старші. Трохи молоді, а от дітей нема. А це ж так гірко і несправедливо по відношенні до дитини — позбавляти її духовних джерел. Ні, не зовсім нема — он на чоловічій половині біля свого дядька стоїть маленьке дівча, а біля мами — малий хлопчина. Тихенько стоїть. Слухає.

Якби це так в Україні та відкрились вільно двері наших церков для наших нормальних Служб Божих — голці не було б де власти! Ніколи не забудеться: — Київ, наш старий, загартований, прекрасний Київ, під час іще однієї навали у вогні і бомбах. І ось — селянка з Дарниці приносить через замерзлий Дніпро, просто по льоду, бо ж на мості німецька "заграділовка" — молоко дітям і... не витримує, оповідає: — "Слухайте, що я Вам скажу. Це ж нема вже тих супостатів. Люд наш кинувся до церкви. Почистили, помили, поприбирали. Кожна з нас принесла Ікони, рушники, а котрась то і чашу... ховали ж усе. А тепер можна. Тепер батюшка правлять і церква наша знов повна вірних"

А тут усе щось не так. Творять тисячі якихось сект. Все Бога шукають... А Бог один. У кожного з нас у серці. І релігія наша з діда-прадіда. З діда-прадіда стояв наш нарід на сторожі своєї віри. І церква наша Храм Божий з давендавна дає людині відпочинок від світської суєти, заспокоює і скріплює у вірі в Бога, дає сили, щоб бути незламним у боротьбі з життям і безліччю перепон на життєвому шляху.

Стоїть хлопчина біля своєї мами. І гарно йому. Слова священика не зовсім зрозумілі, але якісь вони небуденні, урочисті, спів хору... — все це якось заспокоює вносить у дитячу душу щось таке світле і гарне. Коли, часом, занадто щось урочисте — тулиться голівкою до мами, і стає йому ще краще, ще спокійніше.

Він тут з мамою, маленькою сестричкою і з дядьком. А он і баба стоїть. Тато сьогодні не зміг прийти.

Ось співають уже "Отче наш" Три маленькі пальчики складаються до купи і хлопчина христиться. Очі мимоволі запитливо, повні зворушення, звертаються до мами. Чи ж добре він перехристився? Мама все знає. Мама розуміє. І мама вміє все так гарно пояснити. Лагідний потиск маминої руки цілком заспокоює його. Лишається лише непевність за сестричку: — "Як же там Дидик біля дядька, далеко від мами?" — хочеться побігти глянути, але згадавши, що він в церкві, лишається біля мами.

Ось і Служба Божа скінчилась. Старенький пан отець стоїть з хрестом, і вірні підходять до цілування. Ось уже і Софійка біля мами і дядько тут і баба. Священик вітає всіх з неділею і люди, поцілувавши хрест, взявши шматочок просфори розходяться, роз'їздяться по хатах. Їм недалеко і вони йдуть пішки. Як же гарно навколо. І як гарно бігти з сестричкою до хати з таким міцним спокоєм у душі і відчувати всім своїм еством присутність мами. Яка все знає, все відчуває і все вміє так гарно пояснити...

Н. Л. М.

Присвячене тим, які започаткували Пластову Станицю в Нью-Йорку. Їх не було багато, але діло повели так, що тепер Станиця святкувала своє 30-ліття. Їм ніхто не дякував. У ті часи був гарний звичай, що за працю пластун пластунової ніколи не дякував. Кожний з них виконав тільки свій обов'язок, за що нікому не належала окрема подяка.

На питання, що означає для мене Пластова Станиця в Нью-Йорку, я дам відповідь у формі спомину.

Скоро після приїзду до Америки в 1949 році мої нові товаришки і я ходили на проходи гратися до Томпкінс Сквер Парку на Евеню А. За нами туди прийшли організатори пластової станиці і зібрали нас у гурток та записали до юнацтва в станиці. Нам було ледве по 10 літ і своє юнакування ми почали не величавим переходом до уладу на святочнім апелю, не під оклики тричі "Слава", а скромно на лавці в парку.

У цьому парку ми й відбували свої сходи, а коли похолодніло, не маючи своєї власної домівки, ми тинялися як сироти по різних закутках; хто відступив нам якусь кімнату — там збиралися.

При кінці червня 1950 року ми довідалися, що Нью-Йоркська станиця організує дівочий вишкільний табір на оселі оо. Василіян у Неровзбургу. Наші батьки на силу зібрали по 20 доларів, щоб уможливити нашу участь в таборі, і ми вирушили в дорогу поїздом до Неровзбургу. Однострої наші були різноманітні, а виряд — це була збиранина всього, хто що мав і не дуже хотів. У ті роки в Америці пластунки з наплечниками — це була якась ненормальність, незрозуміла дивовижа і на станції дивилися на нас як на дикунів і не могли розібрати, що ми таке: молоді дівчата, а між нами й майже діти (ми наймолодші), з наплечниками, з ножами, лопатками, сокирами і пооббиваними баняками. Ми справді мусіли зробити на людей дивне враження. Наш марш зі станції в Неровзбургу теж не відбувся спокійно. В місті ми спричинили цілковитий

заколот: довколишні фермери телефонували до оо. Василіян, щоб нас добре пильнували, бо ми напевно якогось лиха накоїмо, а може й будемо обкрадати їхні ферми.

Щасливо замаршували ми на оселю, оглянули чудове озеро й білий дім над озером, в якому жив отець Рафаїл, зробили перші кроки на поляну, незайману невідомо скільки літ, де ми мали таборувати. Поляна заросла високою травою, а при самому вході на великому камені нас привітали два вужі, які саме вигрівалися на сонці і впродовж цілого таборування стерегли нашої брами, а ми їх годували молоком.

Отець Рафаїл, уродженець Канади, теж ніколи досі не бачив пластунок. Він приглядався нашому розтаборуванню і кілька разів питався, чи ми справді будемо спати у тих маленьких шатрах. А коли побачив, що кухонні поставили великий баняк на два камені і почали варити обід, запропонував нам газову кухню в хаті. Але ми, як добрі пластунки, відмовилися від такого люк்சусу. Бідний отець ніяк не міг зрозуміти, чого ті бідні дівчата хочуть так мучитися. Приїхали ніби на вакації, а утруднюють собі життя. В першу ніч падав дощ, і отець задиханий прибіг рано подивитися, чи ми ще живі, чи не затопилися наші шатра, чи не перемокли. Він побачив, що всі живі і здорові. Таборовички далі працювали над розтаборуванням ще й приспівували собі незнані йому пластові пісні. В кухні в баняку варився сніданок, а подруга з піонерки вже встигла зрубати маленькою сокиркою височезне, рівненьке дерево, яке мало стати нашим маштом на прапор. Отець від того дня почав дивитися на нас з подивом. Заспокоїв своїх фермерів, мовляв, ми є "окей", тільки трохи дивні, бо "грінори". Коли довколишні люди побачили, що ми й на Службу Божу ходимо і співаємо так гарно, розм'якли до нас цілковито. Привозили нам щодня свіже молоко, незабутню маслянку, сідали з нами при ватрі і, коли ми від'їжджали додому, — прощали нас як рідних.

Під час відкриття табору подруга комендантка запалила вічний вогонь і стійка мусіла цей вогонь пильнувати день і ніч. Нам, наймолодшим, це було найважче завдання. Головно в ночі вогонь чомусь завжди пригасав і ми роздмухували його, щодоуху в грудях, а коли йшов дощ — тримали дощевик над вогнем, а самі мокли, дим нам видавав очі, але таки навчилися пильнувати його.

У вечір перед Іваном Купалом зібрала нас команда табору над озером і там при ватрі ми, найменші, вперше почули про купальські звичаї, про квіт папороті. Співали ми купальських пісень, скакали через вогонь, пускали вінки на воду, щоб дізнатися, звідки наша доля прийде. Одна з нас в своїй наївності з переляком питала комендантку: "А що буде, як мій вінок запливе під отця хату?". І не знав о. Рафаїл, чому таборовички підсміхалися, коли з ним розмовляли — бо кожної вінок приплив під його хату.

Цієї ночі ми довго не могли заснути на твердій землі з головою на кулаку (бо в ті часи жадна шануюча себе пластунка не везла на табір подушки). Але коли ми лиш задрімали, нас збудило шість довгих свистків. Алярм!

*Дівочий пластовий табір — Неровзбург, 1950 р.
Girls' Plast Camp - Narrowsburgh, N.Y., 1950*

Зібралися ми як могли. В повнім виряді помаршували над озеро. Наказ був: човнами виплисти на середину озера і відібрати депешу. Нам, наймолошим, попав дірваний човен (бо ми не були такі спритні як старші). Виплили на озеро, одна з нас відібрала депешу, друга записувала, третя старалася відчитати (морзетку не дуже знали), а решта їдунками вибирала воду з човна, який почав тонути. Ледве ми добилися назад до берега. В депеші було сказано, що в цю ніч, опівночі (а це саме була північ) цвіте квіт папороті і ми мусимо його знайти в гущі лісу над берегом озера. Цілим табором ми почали шукати. Свято-іванські мушки блимали і збивали нас з дороги, але, ми таки знайшли квіт папороті. Це був пластовий квіт папороті, в якому була захована й ціла суть Пласту — три головні обов'язки пластуна, лелійка і тризуб.

І я не знаю, чи це магія ночі, чи купальські легенди, чи зоряне небо, чи може те, що ми були вперше на юнацьким таборі (наймолодші, несповна 11 літ) — але де б ми пізніше не були на таборі, що б не робили в Пласті, які переживання не мали, ми завжди згадували ту ніч, коли нам було дано знайти квіт папороті на таборі "Бескид" зорганізованим Нью-Йоркською станицею. Ми тієї ночі вповні зрозуміли, що таке Пласт, і тієї ночі в такій магічній і настроєвій атмосфері перестали бути наївними дітьми, а почали серйозне і нелегке дозрівання.

Коли ми повернулися до Нью-Йорку і знов пішли на свої лавки в парку, ми з таким запалом оповідали про все пережите, що зібрали коло себе велику громаду дівчат і всі вони записалися до Пласту. Кілька років ми тинялися по різних домівках, а коли врешті осіли на Другій евеню, домівка була така бідна, стіни криві і полупані, замало світла, долівка скрипіла і гойдалася під кожним кроком. Скільки разів ми мили підлоги й вікна, малювали і раділи, коли станиця настільки розбагатіла, що могла закупити фіранки чи якусь іншу дрібницю. Часом сходи́ни відбувалися при свічці, бо не було електрики, а зимою ми добре намерзлилися, бо ogrівання найже не діяло. Був якийсь один кальорифер, коло якого всі тулилися, він шипів, але гріти ніяк не хотів. Не зважаючи на всі невгоди, ми приходили до домівки своєї станиці не тільки раз у тиждень, але майже щоденно, бо станиця була для нас ще одним рідним домом. Тут ми дозрівали, вчилися, виробляли свої зацікавлення, поширювали своє знання, переживали перші хвилювання, навчилися, як жити дружньо, помагати собі взаємно. Ми виробляли нід наглядом наших виховників добрі прикмети характеру і, що найважливіше, почуття обов'язку супроти інших, супроти своєї організації і супроти своєї громади. Не зважаючи на невгоди, труднощі, фінансову скруту, наші виховники — ті перші, які заснували станицю — зуміли створити для нас таку приманливу атмосферу в Пласті, дати нам пережиття, які ушляхетнюють людину, роблять її відпорною на розчарування, на зло і людську злобу, яку стрічаємо в щоденнім існуванні.

Вічний вогонь ватри — це символ Пласту, пластової праці, а в нашім випадку символ життя пластової станиці в Нью-Йорку. Моїх товаришок, товаришів і мене навчили в заранні нашого пластування доглядати цей вічний вогонь. Це вміння як теж таємницю пластового цвіту папороті ми старалися передати іншим, а ті далі. Сьогодні вічний вогонь станиці горить вже 30 років. І я вірю, що українська громада околиці

*Дівочий пластовий табір — Неровзбург, 1950 р.
Girls' Plast Camp - Narrowsburg N.Y., 1950*

Дівочий пластовий табір — Неровзбург, 1950 р.

буде завжди бачити нові кадри тих, які пильнують цей вічний вогонь, і чутиме їхній спів:

"Ватра горить,
Дим вгору йде,
Дух пластовий він несе.
Під небеса,
Крильми орла,
Нас пластунів він веде".

1.

Культурно-громадський Клуб влаштував 19-го травня ц. р. вечір "Українських поетів-дисидентів" під назвою "А крила мають..." Підготовка тривала довго і тому ходили різні чутки, тим більше, що оформлення мало бути дуже оригінальне, провід був у руках молодих пань побіч Богдана Нижанківського-Бабая, який виголосив вступне слово і був консультантом, як пишуть у програмі, тобто літературно-мистецьким дорадником.

Врешті появилась програмка вечора, з якої довідуємося, що діловим господарем є Марта Савчук, матеріал упорядкували Б. Нижанківський і Володимир Грушкевич, сценічне оформлення запланували і виконали Марта Савчук, Володимир Грушкевич і Андрій Лятишевський, звукова техніка була в руках Ігоря Тоґана, світлом орудував Ігор Фіґлус, прозірками займався Роман Скипакевич, а рекламою Марта Савчук.

У виконанні програми брали участь: Віра Андрушків, Гена Юрків-Барнич, Володимир Грушкевич, Люба Китаста, Рома Когут, Андрій М. Лятишевський, Богдан Нижанківський, Володимир Прокопович, Юрій Розгін, Христина Фединська.

Заступлені своїми творами були нескорені: Василь Симоненко, Ліна Костенко, Микола Руденко, Олесь Бердник, Ігор Калинець, Василь Голобородько, Михайло Осадчий, Іван Світличний, Василь Стус.

Кожний з тих поетів був репрезентований кількома найкращими поезіями, які вибрав Б. Нижанківський. Разом 41 короткими творами.

Оптимісти з тих, що вибиралися на вечір пояснювали у розмовах, що поетів-нескорених є багато більше і шкода, що не почуємо їх, а песимісти кривилися: — "Хто витримає вислухати понад сорок поезій?" Тими справами організатори вечора не журилися. Їх турботою було, чи буде досить публіки, та чи складна технічно програма пройде без труднощів.

Несподіванкою була повна заля і несподіванкою було мистецьке оформлення сцени: усе на чорно. Пані і панове у вечірніх строях. Виконавці були розміщені на сцені вглиб і у височінь у пірамідальній формі, кожний з них мав свій мікрофон пристроєний до індивідуального голосу, крісло і пульт освітлений малою лампою, призначеною сигналізувати початок читання. Перед кожним з читачів стояла велика свіча. Тому що сцена була напівтемна, з початком читання освітлювано постать виконавця рефлектором.

Вечір відкрив проф. д-р Богдан Лончина, повідомляючи, що поодинокі читання не будуть заповідані, їхня черга є у програмці, просив теж залишити оплески на кінець програми. При читанні поодиноких авторів, на великому екрані з боку сцени появлявся портрет поета.

Цілий вечір тривав годину і чверть. Рецитації і читання творів публіка прийняла з великою увагою. Належить відмітити глибокий і так рідкісний у нас контакт глядачів із сценою. Це було духове з'єднання з творчістю Батьківщини і вислів пошани нескореним борцям за її культуру і незалежність.

2.

Кожний з виконавців, закінчивши свою програму, гасив свічку, що була перед ним. Загасла остання. Якийсь час у залі панувала тиша, врешті вибухла буря оплесків. Це подяка за велику працю, за відданість справі культури, за боротьбу. Справді-відзначити треба прецизність виконання рецитацій і переведення технічних засобів так рідкісне явище у більшості наших імпрез з іншими недомаганнями організації, аматорщиною у виконанні різних завдань, недоліками які кожному відомі і які відстрашують багато людей від участі.

Група молодшої генерації, яка зорганізувала цей вечір, є відома із своєї діяльності в різних наших організаціях* Хочу згадати на цьому місці, що Марта Савчук, Рома Когут і Гена Юрків-Барнич є членами редакції журналу "Терем" і їхньою заслугою є поява шостого числа "Терему" присвяченого поетові Василю Барці.

Ціла ця група задумує відвідати із своїм вечором і інші міста Америки, а рівночасно працювати над новими імпрезами. І саме тому, здається мені було б доцільно поготорити дещо на ці теми.

Кожний поет, письменник актор, музика, одним словом культурно-творча особистість, має вроджений стиль свого мистецького вияву, притаманний йому одному, індивідуальний вияв його особовости, який називаємо, чи можемо назвати інстинктом, або, може, творчою ідеєю.

Це відноситься теж і до рецитатора, чи читача чужих творів, бо і його праця є виявом його духового наснаження, є мистецькою творчістю. Тому і рецитатор так само як поет, драматург, бачить світ, що його оточує, не так, як інші, отже індивідуально, особисто. Теж і рецитований твір мистець-читач відчуває інакше згідно із цією інтуїцією, чи інстинктом своєї душі. Цю, спочатку підсвідому, снагу своєї духової істоти, мистець постійно розвиває і поглиблює, вона ідентифікується з його матеріальною істотою, мистець скріплює вияв своєї індивідуальности і врешті знаходить свій стиль, який постійно і щораз сильніше індивідуалізує його творчість у слові, у музиці у малярстві. Твори такого завершеного мистця пізнаємо одразу, бо він не такий, як інші. Мистець уже не тільки бачить світ не так, як інші, але він інтерпретує його на свій спосіб. Мистець не може писати, малювати, читати інакше, як каже його душа, його стиль.

Чому я пишу про ті справи, можливо мало відомі широкій публіці? Тому що хто був на вечорі дітройтської групи міг зрозуміти, що всі вони, оті пані і панове, які рецитували поезії нескорених, мусіли силою факту, створити один ансамбль, одну суцільну групу, в якій кожний мусить достосуватися до стилю цілости і не виявляти засильно свого мистецького "я", своєї мистецької індивідуальности. Такої вимоги найтрудніше дотримати кожному аматорові чи мистцеві, бо вона вимагає зрезигнувати з власної духової формації бодай на час виступу. Тому саме рецитація групою навіть як кожний зосібна рецитуює іншого автора, належить до найтрудніших відтворювань духовного світу читаного твору.

Вечір ув'язненої поезії. Учасники — зліва: Віра Андрушків, Гена Юрків-Барнич, Володимир Грушкевич, Люба Китаска, Юрій Розгін, Володимир Прокопович, Андрій Марія Пятишевський, Христина Фединська, Рома Козут.

An evening of "Prison Poetry". Participants - from left to right: Vera Andrushkiw, Gena Yurkiw-Barnych, Volodymyr Hrushkevych, Luba Kytasta, Jurij Rozhin, Volodymyr Prokopovych, Andriy M. Latyshevskiy, Chrystyna Fedynska, Roma Kohut.

Стиль поетичних творів нескорених є дуже своєрідний. Лірика, любовна поезія, апотеоза зброї, мають у собі дуже відмінні характеристики і їх читати не можна однаково. Тим більше, що рецитатор — це частинно і поет і актор і інтерпретатор.

З початком двадцятих років у Львові був режисером новоствореного українського театру "Української Бесіди" відомий актор режисер Олександр Загаров. У великому польському театрі грав і режисерував світової слави польський актор Адвентовіч. Одного разу обидва театри ставили майже одночасно одну з відомих світових драм. На українську виставу прийшов непомітно Адвентовіч, щоб простудіювати інтерпретацію головної постаті драми, яку грав Загаров. Хтось пізнав Адвентовіча і сповістив Загарова. Адвентовіч запросив українського режисера на свою виставу, а в розмові сказав:

— Так грати як ви, я не міг би. Не витримали б нерви!

Отож виступати групі виконавців у тому самому стилі дуже відважний задум. Тяжко зрезигнувати з власного темпераменту, характеру і власної динаміки, із власного духовного стилю і духовної індивідуальності.

Однак Богдан Нижанківський відважився на такий експеримент. Йому відомо те, що я тут написав краще, як мені. Він поперше поет, а по друге походить із славної родини акторів.

Експеримент удався: коштом великої постійної консультації і тісної співпраці у найменших деталях, вдержано стиль на бажаній висоті і ми, приявні на вечорі, були свідками мистецької імпрези. Дякуймо паням, що їм витримали нерви!

*Більшість жінок це членки СУА

ЮРІЙ ТИС

ІРИНА СТАСІВ-КАЛИНЕЦЬ

ПРИЙТИ І ВМЕРТИ НА СВОЇЙ ЗЕМЛІ

Ще того віку вистачить,
ще того
життя полинного, щоб вік перебрести,
лишивши цю пустелю,
як хрест
лишають на могилах...
Злого,
найзлішого не вигадати дня,
ніж цей, розп'ятий на дротах
ослизлих...
Як вечорова кров
забризне
на обрій неба, я твоє ім'я
повторюю в молитві.
Шепіт гасне,
як заснуть зорі в вечоровій
млі.
Ще того віку вистачить
для щастя —
прийти і вмерти
на своїй землі.

Д-Р ІРКА ЛАЗАРЧУК — НОВА УКРАЇНЬСЬКА ЛІКАРКА- ДЕНТИСТКА В ДІТРОЙТІ

І. Лазарчук успішно закінчила 28-го квітня 1978 р. дентистичні студії в Мічигенському університеті в Ен Арбор дипломом доктора дентистики.

Д-р Ірка Лазарчук народилася 16-го грудня 1950-го року в Німеччині в родині Романа та м-р Марії з дому Баран. Початкову школу закінчила з відзначенням в Дітройті в 1964-му році, а середню школу Монт Мері Іммакулет Академі (Mt. Mary Immaculate Academy), Анкестер, Онтаріо в 1968-му році також з відзначенням. Вона належала до Пласту, закінчила 9-ту класу Українського Музичного Інституту (Дітройті), належала до Нешенел Саєнс Онер Сосаєті, здобула ряд нагород, в тому з латинської мови. Вона виступала на шкільних музичних концертах, як також брала участь у шкільних спортивних змаганнях.

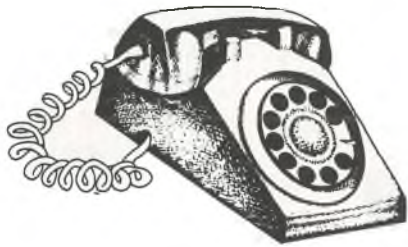
Університетську освіту здобула на

Вейн Стейт університеті, Дітройті. Була на Дінс Ліст і одержала диплом бакаляра з англійської літератури в 1973-му році.

Під час дентистичних студій в Ен Арбор І. Лазарчук належала до Українського Студентського Товариства, де була заступником голови і до Американського Студентського Дентистичного Товариства. Від років є
Докінчення на ст. 16

Тільки між нами і телефоном ...

ВІД ГРОМАДСЬКОГО ДІЛА — ДО ХОМЕНІ, А ПОТІМ І ХАМ-ЕНІ....?

(або казка про наших власних Хомені і Хамені)

"Як це приємно бачити молодих людей, які є громадсько активні, які перебирають на себе обов'язки провідників і поновлюють ряди, що часто вже дещо прорідли!" Такими думками хотіла я поділитися із своїм знайомим, паном К., коли ми обоє придивлялись одній молодій пластунці, що стала справді перебирати на свої плечі велику громадську працю.

— Пані Любо, ви ліпше пробуйте її якомсь приворожити, щоб вона залишилась такою, як тепер, і щоб не пробувала стати маленьким диктатором!"

Мене досить здивувала така заввага мого приятеля, який завжди дуже оптимістично ставився до молодих діячів. Тепер, зовсім очевидно, щось на нього дуже вплинуло в протилежному напрямі..

— Ви здивовані, пані Любо? Хоч мусите мені признати, що часто так не нарікаю — правда?

— Тим більше здивована. Що ж вас спонукало до таких гострих спостережень, пане К?

— Щось таке, що дуже болить! Ось прийшлося мені спостерігати як виростають два молоді хлопці в нашій молодіжній організації. Їхня юність пройшла з типовими, дещо й гострими, проявами прикмет їхнього віку. Потім вони оба почали стабілізуватися. Оба ставали чимраз більше активними. Закінчили вони свої студії, стали професійними людьми й до них виробилось довір'я. Ось — наша зміна!"

— То ж треба такому тільки радіти!

— Коби тільки радіти. Тут усміх, а потім і сльози приходять! Знаєте, як це не раз людям вдарить чи "стукне" в голову слава й сила? Ось так і моїм молодим приятелям. Засмакували вони як це бути центром уваги; люди раділи їхніми професійними успіхами, а тоді почали довіряти їм і громадські обов'язки!

— І тоді, пане К., вони всі розуми поїли?

— Не в тім ціла біда, пані Любо! Таке наставлення з віком зникає, коли людина вповні дозріє та побачить життя. Вони оба перейшли в таку екстрему, що нікого й не хочуть до слова допустити. Вони стали альфою і омегою!

— Та це також проминає з віком!

— Не всім! Дехто залишається незрілим, під тим оглядом, аж до сивої старости! Так ось один з цих молодиків почав ставати диктатором. А біда в тому, що ми його вибрали до управи наших організації у нашому містечку. Отже аж до наступних виборів треба терпіти його диктатуру в стилі Хомені.

— А що ж з його приятелем, з тим другим молодиком, пане К?

— Він розвинув свої здібності в другий бік. Не могло ж бути двох Хомені, то ж він став виявляти свою активність ще гіршою поведінкою. Він у своїй громадській "праці" ображує друзів, провідників чи членів організації, навіть у ділянках, де він представляє нашу цілу громаду, він так само поводитьсь з іншими діячами чи політиками. Люди почали називати його Хамені...!

— Я завжди хочу вірити, що така поведінка може перешуміти, якщо людину своєчасно завернути. Вони молоді, може, несвідомі куди загналися!?

— Коби це так було! Коби! Хотілося б їх обох вислати на курс оглади, це тут в Канаді називають "добре публічне відношення", чи добра пропаганда для якоїсь справи. А покищо — прохання до вас, пані Любо! Напишіть про цих наших місцевих Хомені і Хамені — то я, та й інші, вишлемо їм копії!"

— Якщо це одинокий вихід для загального добра! Та сподіюсь, що не буде багато таких адресатів, про яких тут мова...

Любов Калинович

Докінчення: Д-Р І. ЛАЗАРЧУК

членом церковного хору "Боян", тріо "Соняшники" (які виступали на З'їзді УЛТПА в Чикаго в 1977 р.), та час до часу провадить українську радіо-програму. Належить до Українського Медичного Лікарського Товариства і Американського Дентистичного Товариства.

З кінцем червня 1978-го року д-р Ірка Лазарчук почала дентистичну

практику в Дітроїті.

На закінчення складаємо велике признання та пошану для її Батьків а молодій колежанці-професіоналістці бажаво якнайкращих успіхів в її праці та щасливого родинного життя.

Д-р Павло Пундій
(референт доросту УЛТПА)

УСМІХНИСЬ

— Тітко, чому ви не вмикаєте телевізії? Ви ж так любите дивитися на різні програми!

— Не вмикаю, бо боюся, щоб телевізія не зіпсувалася, і тоді треба б її дати до направи.

КАЛЕЙДОСКОП ЖІНОЧОГО ЖИТТЯ

УПОРЯДКУВАЛА СВІТЛЯНА ЛУЦЬКА-АНДРУШКІВ

УКРАЇНА

- У самвидаві розповсюджуються два документи до справи політ'язня **Валерія Марченка**, журналіста, співробітника газети "Літературна Україна" та перекладача творів азербайджанської, туркменської та англійської літератур, який був засуджений на 6 років табору суворого режиму і 2 роки заслання. В документі-листі мати його звертається до міністра внутрішніх справ СРСР Н. А. Щелокова. Вона турбується за життя і здоров'я свого сина, який став інвалідом у часі свого ув'язнення, та просить вияву гуманності й дозволу їхати з ним в етапі на заслання. Другий документ — це ніжний лист Валерія Марченка до своєї матері.
- Молоденька **Оксана Ринденко**, учениця Київської середньої спеціальної музичної школи-інтернату ім. М. Лисенка, це юний композитор. Має вона записано у своєму нотному записнику понад 30 складених нею пісень. Деякі твори Оксани Ринденко друкувалися в дитячих виданнях — газеті "Зірка" і журналі "Піонерія" Брала участь в телевізійній програмі "Пісня скликає друзів" Недавно Оксана Ринденко стала переможницею Республіканського огляду-конкурсу юних композиторів і була нагороджена грамотою Спілки композиторів України.
- Цього року сповнилося 50 літ талановитому перекладачеві **Ользі Сенюк**. Знана вона як перекладач скандинавських літератур на українську мову. Переклала твори А. Стріндберга, М. Андерсена-Нексе, В. Еше, С. Лагерлеф та інших. Народилася О. Сенюк поблизу Коломиї. Закінчила філологічний факультет Чернівецького університету та аспірантуру при кафедрі англійської мови в Київському університеті.
- Київ. У Будинку літераторів Спілки письменників України відбулася виставка молодої талановитої художниці **Людмили Задорожної**. Виставлено низку акварель, графічних робіт, які відображують мертву природу, краєвиди, зарисовки рідного краю та філософічні роздуми над вічними пошуками людини. Людмила Задорожна закінчила Київський поліграфічний інститут ім. і. Федорова.

США

- **Надія Світлична**, колишній советський політ'язень, яка тепер постійно живе в США, вступила до української організації молоді Пласт — до жіночого пластового куреня "Верховинки" Н. Світлична виїхала 28 червня ц. р. з дітьми на відвідини до Австралії на запрошення місцевих українських громад.
- Філядельфія. Відносно недавно тут зорганізовано Українську Лігу проти знеславлювання, метою якої є оборона доброго імені України. Лігу очолила молода енергійна активістка **Дзвінка Швед**. Ліга проводить в околиці Філядельфії інформаційні доповіді, які заперечують тенденційні закиди фільму "Голокост" проти українців. Члени Української ліги проти знеславлених виготовили англійську брошуру про українсько-жидівські взаємини від 17 століття по сьогодні.
- **Акація Бельмега**, студентка вищих студій Нью-Йоркського стейтового університету в Боффало написала тезу на тему "Наставлення до мови в українсько-американській громаді" Праця ця основана на дослідях, які провела авторка в українській громаді в місті Боффало, що начислює понад 5,000 осіб. Праця має 48 сторінок та включає статистичні таблиці, карти та бібліографію. Копія тези зберігається в Слов'янському відділі Нью-Йоркської публичної бібліотеки.
- Приблизно 750 постів посадників міст з існуючих можливих 18,800 в США займають жінки. Це включає 11 міст, населення яких начислює понад 100,000. Жінки-посадники урядують в таких великих містах як Чикаго — посадник Джейн Бирн, Остеп (Тексас) — Кароль МККлеллан, Сан Франціско — Діяна Феїнштейн, Фінікс (Арізона) — Маргарета Ганс та інші. Більшість з цих жінок мають за собою великий досвід у міській та громадській праці.

ПОЛЬЩА

- У Польщі під цю пору діють два чини українських католицьких жіночих згромаджень — Сестри Василіянки і Сестри Службниці. Сестри Василіянки нараховують 20 осіб. Їхньою протопігуменю є мати Павла Лінкевич, яка живе в Яновичах Великих у Шлеську. Сестри Службниці нараховують коло 80 осіб. Їх осідок — Варшава. Провінційальною є сестра Анна Проців.

Сьогодні заповідач на телевізії, подаючи останні новинки повідомив, що до Нью-Йорку загощила достойна вдова Льюретта Кінг. Негайно після того були наведені думки Л. Кінга на тему виборів президента, можливостей Т. Кеннеді, на тему браку бензини, економічної ситуації і т.п. Усе це в поважному, але сердечному тоні, як годиться у відношенні до достойної гості.

Чомусь мимоволі після того мені хотілося порівняти, як у нас реагує громада у подібних випадках. Бож ясно, що цей репортер говорив так не лише з власних почувань, але був також виразником загальної настанови до вдови замордованого муринаського провідника.

Льюретта Кінг часта гостя президентів, почесна учасниця національних та культурних імпрез, стала "достойною" завдяки своєму чоловікові і його боротьбі за права для чорних.

І у нашій спільноті були або і є жінки, яким належить такий прикметник. Але вони живуть забуті, самотні й такими вмирають. Ось саме в останніх місяцях відійшли у вічність дві українські "достойні вдови" по двох чи не найбільше славних політичних постатях першої половини двадцятого сторіччя. Відійшли в самоті, після довгих місяців перебування у надто аж скромних обставинах міських лікарень: одна в Америці — друга в Європі. Обидві вони довгі роки вели важке життя дружин ідеологічних провідників. Кожна з них була на свій спосіб аристократкою духа, хоча постійно у тіні своїх чоловіків. Так і залишилися вони у сутінку до кінця своїх днів. Хоча їхні імена відомі кожному

українцеві, хоча на цих іменах виховалися вже цілі покоління, саме ці покоління ніколи не віддали справді гідної почеси дружинам своїх національних героїв. Цікаве, що ми, що так любуємося в титулах, і ще досі маємо "пань докторових" чи "професорових" не дали цим вибраним жінкам належної гідності, такої якою нація Джанів і Джімів наділила Льюретту Кінг! Ми не запрошували їх на національні свята, не вітали особливо, не огортали належною опікою і теплими почуваннями. Ба, що більше — ми навіть не цікавилися, як вони живуть у ті роки самотньої вегетації.

Пригадується, як дуже недавно один із відомих т. зв. молодих "провідників" нашого громадського життя, відкинув помахом руки мою пропозицію переслати привіт вдові нашого національного героя, якого саме закінчили прославляти на сцені десятками порожніх фраз. Здається, цей молодий "провідник" є з цього самого покоління, що сьогоднішній заповідач у телевізії.

І насувається питання: чому одні можуть піднести до достоїнства жінку, яку випадок поставив поруч визначного політичного героя, а другі навіть не хочуть згадувати тих, що не випадково, а з глибоких патріотичних почувань пішли поруч своїх чоловіків на важкий шлях національної боротьби?

Либонь ми не вміли прищепити нашим молодим поколінням почуття пошани, до тих, кому вона справді належить.

Хто це так мудро сказав, що "хто себе не шанує, того не будуть шанувати другі"?

КУМА СТЕПАНА І КУМА ІВАНА — РОЗМОВИ

РОЗМОВА СЕКРЕТНА

Ніде правди діти — розмови кумів щирі. Що думають, це й кажуть. Правда, у їхні розважання деколи втручаються жінки і, звичайно, друзі не мають нічого проти цього. Сьогодні, однак, можна було відчувати, що кум Степан хотів з кумом Іваном, так би мовити, поговорити "в чотири очі" і сталося.

— Знаєте, сусіде, — почав Степан, — ніби це подробиця, а все ж таки маю вдома клопіт. На старі літа. Аж соромно сказати...

— Що таке? — спитав Іван.

— Та ніби ніщо, але моя стара, так мені здається, слідкує за мною — відповів Степан.

— Яка ж знову цьому причина?! — вигукнув Іван.

— Воно, куме, діло просте, — сказав Степан, — але почну від початку. Від якогось то часу відвідують мене молоді люди. Кажуть, що вони впевнені у тому, що я вмію тримати язик за зубами і просять мене про дрібні прислуги. Говорять мені свої секрети, а я... пишу.

Кум Іван не зміркував у чому діло і до Степана:

— Говоріть, куме, детально, бо я таки не розумію.

— То слухайте. Почалося від того, що Остапова Маруся дістала листа з Канади від свого вуйка. Старенький довідався, що братова дочка живе у Польщі і не зважаючи на те, що її на очі не бачив,

написав дуже сердечного листа. Він старенький, самотній вдівець. Цікавить його доля земляків. "Лихо" лише в тому, що вуйко написав листа українською мовою, бо крім неї знає лише англійську. Тому то я став перекладачем і на всі листи відписую я, звичайно, те, що Маруся хоче. Маруся вдоволена, бо писати не вміє. З читанням у неї то ще півбіди.

Іншим разом Гриців Івась попросив мене написати листа до своєї дівчини — Ориси. Вона український педагогічний ліцей закінчила. Вчителює і прегарно володіє рідною мовою. Івась — діяч на цілу губу. Жодної забави не пропустить, а то й на концерти їздить, але по-своєму ні словечка правильно не

Докінчення на обкл.

НАШІ СВІТЛИЧКИ

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СВІТЛИЧКАХ

НАДІЯ ПІКАС

Щоб відповідно та успішно переводити навчання мови, потрібно хоча поверховно переглянути процес розвитку мови в дитини.

Ми знаємо, що є два роди комунікації. Всі організми вживають знаків чи сигналів, тільки людина послуговується ще також символікою. Символічна комунікація чи мова є тісно споріднена з навчанням. Тому, що людські досягнення полягають на навчанні, як також на пам'яті, мова є центральною силою в людській домінації над її оточенням.

Перші звуки виголошені дитиною, це звуки плачу при породі. Вислів першого слова не появляється аж приблизно 10 місяців пізніше. Від того часу дитина дуже скоро виявляє свої бажання "слівно". До третього року життя запас слів у дитини нараховує біля 900 слів. Коло 4 років цей запас подвоюється, а згодом швидко росте. 6-річна дитина, в практично-му сенсі, вже навчилася мови.

Хоч немовлята не є спроможні до символічної комунікації, але вони можуть запам'ятувати. Асоціацію між звуками та предметом, повторену багато разів, дитина запам'ятує й так з часом перетворює в звук, а пізніше в слово.

Дитина вчиться мови наслідуванням, вона називає один предмет "крісло", а другий "стіл" тому, що старші довкола неї це роблять. Як лише дитина дослідить, що речі чи предмети мають назви, тоді починається безперервна стадія питання: "Що це?" Гелен Келлер, яка від уродження була сліпа й глуха, описує початки, коли з допомогою вчительки Анни Салівен вперше зрозуміла, що все має назву. Тільки тоді, коли вчителька встромила її руки під воду, яка текла з криниці, а вона відчула щось холодне та мокре, зрозуміла слово "вода". Все мало назву, а кожна назва народжувала нові думки.

Коли дитина вживає новонавченого слова, то одне слово несе розуміння цілого речення. Наприклад, "ба" може означати "я хочу бальон", або "де є бальон?", залежно від інтонації того слова. Та стадія, яка появляється тоді, коли дитина має приблизно два роки, є стадія т. зв. "телеграфічної мови". Дитина в тім віці ще неспроможна сказати повного речення і виголошує тільки ті слова, які були висловлені дорослими у вищій чи голоснішій тоні.

Спочатку всі слова є пов'язані з певною класифікацією, наприклад, усі мужчини є "тато", всі звірята є "вава" і т.п.

Після довшого досліду на тему "Як діти вчать мови?" А. Лененберг з Гарвардського університету й Дитячого медичного центру прийшов до переконан-

ня, що діти переходять певний розклад часу, який кермує навчанням мови й який усі діти переходять, аж поки вповні не опанують мову. Тут нема різниці, чи дитина скоро починає говорити, чи пізніше — вони всі переходять той самий порядок.

Як бачимо, дошкільна дитина виконує дуже велику роботу в навчанні мови, вона робить це систематично, доцільно та непомітно. Перебуваючи з людьми, які говорять, дитина вчиться говорити. Хоч навчання мови в дитини проходить несвідомо, але дитина прикладає дуже багато зусилля та зосередження до того навчання.

Найкращий успіх у навчанні мови є тоді, коли ми вміємо відчувати втіху разом з дітьми, заохочуємо їх, щоб вони мову вживали через забаву та щоб знаходили особисте задоволення в гутірках та інших засобах комунікації.

Слухання казок чи віршків та оглядання книжки з ілюстраціями — це дуже важливий засіб навчання мови в дошкільному віку та кінцевий для підготовки до читання. Книжки та ілюстрації мусять бути такі, що заторкують життя дитини, щоб дитина могла себе в них бачити та пізнавати.

Євген Гребінка писав у своїм романі "Чайковський":

Хто з нас не пам'ятає свого дитинства, чудового віку, коли невидимий світ уперше відкривається перед людиною ще не пересиченою життям, ще не зажуреною буденними турботами? Дитині світ Божий — прекрасний храм. Її тішить і перший весняний листок на дереві, і легка хмаринка, що летить по небу, і казки старенької бабусі про змія, чудову красуню королеву і злих чарівників. Серце вірить у всі чуда беззастережно, не закликаючи на допомогу холодного розуму.

У світличках ми знаходимо ідеальний час для навчання української мови. Діти, які приходять до нас, є повні захоплення, цікавості і, неначе губки, втягають усе кругом себе, без жадного вагання.

Світличка є справжньою школою! Вона не є місцем, в якій можна позбутися дитини на кілька годин. Вона повинна існувати для того, щоб кожна дитина могла пізнавати красу української мови через пісні, казки, гутірки та забави.

Діти дошкільного віку повинні мати певний порядок. Вони почуваються безпечніше й свободніше, коли знають, чого сподіватися. Несподівані зміни в щоденному порядку їх бентежать і тоді їм тяжко зосередитися на даних точках. Діти потребують також теплоти від дорослих, які

заступають їхніх батьків під час кількох годин світлички. Якщо дитина буде почувати себе безпечно й добре, тоді дуже скоро сприйматиме все.

Тут слід розуміти, що три-чи чотирилітня дитина не може зосередити свою увагу довше, як на 5 — 10 хвилин на одній точці й тому всі лекції мусять відбуватися відповідно. Постійні зміни в занятті є конечні, але ці зміни мусять в'язатися одна з одною та творити цілість. Кожна лекція повинна мати певну підставу мету.

Щоб дитина вчилася української мови, то мусимо говорити до неї тільки по-українському.

Діти є дуже спостережливі й якщо тільки зауважать, що можуть порозумітися з учительською англійською мовою, тоді не будуть старатися розуміти чи говорити по-українському. Тут не повинно бути ніяких проблем тому, що дитина є в тій стадії свого розвитку, коли вчиться говорити й дуже радо буде повторяти всі наголоси та слова. Вона також дуже хоче задовольнити дорослих і буде старатися це зробити. Якщо дитина звертається до вчительки по-англійському, відповідь та головні слова того, що дитина сказала, мусять бути повторені по-українському. Ось приклад: дитина скаже: "I want some milk" а вчителька повинна відразу перекласти: "Ти хочеш молока?"

Найкраще є ілюструвати лекцію, щоб дитина бачила, про що йде мова. Це не тільки буде більш зрозуміле для дитини, але й цікавіше. Для казок уживаємо ляльок, або образків. У піснях і віршах робимо відповідні рухи, які діти наслідують. Коли представляємо головну тему лекції, треба показати, з якої букви це слово починається. Наприклад, якщо лекція буде про "хату", тоді показуємо букву "х" і пояснюємо, що "хата" починається з букви "х". Можна спитати, які ще слова починаються з тої самої букви. Таким способом упродовж шкільного року можна перейти цілу азбуку.

Дуже важливо називати світличку **школою**. Діти дошкільного віку хочуть почуватися старшими й хочуть ходити до **школи**. Вони також хочуть робити "задачу", щоб дістати похвалу та зірку. Та "задача" може бути в роді відбитки з ілюстрацією теми на даний день, яку мають розмалювати чи намалювати й написати першу букву, з якої дана тема починається. Тут не слід примушувати дитину, щоб вона це виконала, але майже нема дітей, які б не хотіли цього зробити. Ті задачі служать як пригадка лекції, яку вони перейшли й це повторення приводить до кращого опанування певного слова чи букви. Коли наступного разу вони принесуть цю задачу, тоді вчителька, переглядаючи її, ще раз може повторити те слово й букву з дитиною і таким способом заповнити повне навчання.

Щоб досягнути добрі висліди в навчанні мови, треба виготовити добрі матеріали, як ось ілюстрації, забави та інші зорово-навчальні засоби., т.зв. Visual Aids. На жаль, у нас таких матеріалів дуже мало, і тому треба переробляти їх з американських. Наприклад, для навчання азбуки можна зробити гру "бінго". Ця гра дітям дуже подобається й вони охоче її грають. Так само можна переробити американське

ВИХОВНА РЕФЕРЕНТУРА ПРИ ГОЛОВНІЙ УПРАВІ З НАГОДИ УКРАЇНСЬКОГО РОКУ ДИТИНИ ПРОГОВОРИТЬ КОНКУРС

НА НАПИСАННЯ ТВОРУ ДЛЯ ДІТЕЙ (казка, оповідання, п'єса тощо — прозою або віршом).

Перша нагорода — 200 дол., друга — 100, третя — 50 дол.

Реченець конкурсу — 1 листопада 1979 р.

Твори слід пресилати в трьох копіях під псевдонімом, а прізвище подати окремо в запечатаному конверті, на адресу: Mrs. Irene Lonchyna
20175 Lumpkin
Detroit, MI 48234

"лото" на українське, з чого діти присвоюють собі багато слів. Є також бінго з форм ("shapes") та кольорів, яке не потрібно переробляти. Картки з азбукою чи числами можна успішно вживати як східці, по яких дитина старається перейти.

До навчання мови вживаємо різних засобів, а вони всі є у формі **зорово-тактичних** забав. Щоб дитина могла присвоїти слова, то мусить їх уповні зрозуміти, мусить їх *бачити; рушити та порівняти* до знаних їй речей. Через *активну* участь дитина може навчитися мови, а ми в цій повинні їй якнайбільше помагати.

Можна спитати: чому навчання української мови є не тільки важливе, але й *конечне* для нас та для наших дітей? Чому ж то ми повинні прикладати якнайбільше часу, зусилля, фінансових та інтелектуальних засобів до цієї справи? Тут дозволю собі зацитувати слова нашого відомого письменника дитячої літератури Романа Завадовича. В дописі п. з. "Майбутнє належить дітям" він пише ("Ми і наші діти". Видав. ОПДЛ 1965):

Є різні роди мистецтва, але ні один із них не має такого загального застосування в житті, як мистецтво слова, що виводиться з мови, як засобу повсякденного порозуміння між людьми. Від винаходу письма, слово стало основою розквіту людської культури. На українському ґрунті, слово після упадку державності в XVIII-м сторіччі виявилось сильнішим оборонцем рідної духовості, ніж звернена проти неї зброя ворогів — окупантів. Воно не тільки відвоювало багато втрачених позицій, але, взагалі відстояло Україну і відновило її змагання за найвищі ідеали нації. Тому в період найдужчого ворожого тиску на українське слово і письменників спадали найважчі удари: конфіскації, заборони, тюрми, заслання й розстріли. У світлі цих фактів не важко уявити собі, яка була б наша дальша доля, якщо б ми, під впливом особистих обставин відвернулися від рідного друкованого і живого слова і навчили дітей його легковажити... Бож спільнота, що згідно із своїми бажаннями та інтересами виховує дітей у світлі своїх найвищих ідеалів і зберігає їх при собі, має заповнене майбутнє!

Вісті з Централі

У минулому ми вітали нових членок Відділів на сторінках "Нашого Життя". Останнім часом Відділи перестали присилати нам відомості про них.

Прохаємо на, майбутнє окремо кожного місяця присилати до Централі списки нових членок,

подаючи: ім'я і прізвище, Округу, число та місцевість Відділу.

Так само просимо повідомляти нас своєчасно про ювілеї, які Округа або Відділ обходять.

Ірена Кіндрачук,
організаційна референтка СУА

3 нагоди...

3 нагоди 25-літнього Ювілею 63-го Відділу СУА в Дітроїті 5-ий Відділ СУА пересилає 10.00 дол. на Запасний Фонд "Нашого Життя" і бажає **63-му Відділові СУА** витривалості у дальшій праці для добра Українського Народу.

5-ий Відділ СУА, Дітроїт

3 нагоди 25-ліття подружжя Галини і Онуфрія Білогоровських складаємо 25.00 дол. на Український Музей в Нью-Йорку.

Михайлина і Михайло Баран

СТИПЕНДІЯ ІМ. ТРАГІЧНО ПОГИБШОГО ЮРІЯ ГОРОДИСЬКОГО

Батьки **сл. п. Юрія Городиського** створили стипендію його імені з дарів замість квітів на могилу. Після вичерпання тої суми, будуть самі продовжувати вплати. Крім цього частину вплат передано на поміч політичним в'язням.

Екзекутива СУА переслала вислови співчуття на руки матері Покійного Вп. Дарії Городиської.

ПОДЯКА

10.00 дол. на Запасний Фонд "Нашого Життя" складає п. Ольга Джаман, членка 11-го Відділу СУА в Трентоні з подякою за відвідини, дарунок і побажання для хворої мами в лікарні.

Продовження ТЕКСТИЛЬНІ ВИБІЙКИ

технікою. Між роками 850-1050 Китайці видрукували вибірковою технікою книжку, яка є найстаршою відомою книгою цього роду.

Найстарший знайдений кусок вибіркової тканини знайдено в Коптійському похованні в Єгипті з 9 ст. по Хр. В записках з XIII ст. згадується, що в той час роблено в Італії вибіркової тканини. В Німеччині в ранньому Ренесансі ремісники почали уживати вибіркової бльоки для імітування фльорентійських оксамитів.

В Англії в 1619 році вже уживано вибіркової бльоки для друкування тканин, а в 1676 році William Sherwin дістав дозвіл друкувати тканини тим самим способом що в Індії й на Яві.

В XVII ст. Франція почала імпортувати вибіркової тканини з Індії. Вони зовсім знецінили тоді своєю красою домашню продукцію. Внаслідок скарг ткацьких цехів король заборонив едиктом з 1686 р. імпортувати і дома друкувати вибіркової тканини. Едикт цей знесено аж в 1759 році.

Беніамін Френклін запросив в 1772 році з Англії Джана Гюсона, щоб він заложив вибіркової майстерню у Філядельфії. Марта Вашингтон перша мала суконку з тканини, прикрашеної вибірковою технікою з майстерні Джана Гюсона.

В Україну вибіркова техніка прийшла в другій половині XVIII ст. В той час ткацтво в нас було високо розвинуте, й нова техніка декорування тканин прийнялася, розвинулася і поширювалася дуже скоро.

Докінчення буде

ГУРТОК КНИГОЛЮБІВ У ГАМІЛТОНІ, КАНАДА

Наш гурток закінчив у минулому 1978 році вже 12-ий рік свого існування.

За час своєї діяльності, крім прочитування книжок сучасної літератури і підтримки для наших письменниць, ми звертали пильну увагу на розповсюдження книжок. У нашому місті нема української книгарні й треба привозити книжки з Торонто. Щороку цим займаються Марія Ганас, Стефанія Фесяк і Мотря Фаринич. Минулого року, під час багатокультурного фестивалю в жовтні, ми влаштували впродовж трьох днів виставу і розпродаж українських книжок, багато мистецьких і англомовних. Дитячі книжки (з ОПДЛ) дуже вміло розпродує Мотря Фаринич, яка заклала дитячий "гурток книголюбів" і дуже успішно його веде. Наша членка Анна Кузишин уфундувала журнал "Веселка" для цього гуртка. Ми займаємося парафіяльною бібліотекою і вже придбали до неї понад тисячу книжок. Дотації отримуємо від товариства старших "Золотий Вік", від ЛУКЖ і БУК.

Також розпродуємо книжки, які нам присилають письменники, як ось І. Боднарчук "Замрячені ранки", Лідія Палій "Мандрівки в часі і просторі" (також і з нагоди її вечора в нас у вересні м. р., коли розповідала нам і висвітлювала прозорки про свої цікаві подорожі) Минулого року Пластова Станиця в Монреалі видала цікаву книжку для молоді Р. Рахманного п. з. "Вогні самостійної України" Увесь дохід з продажу призначено на допомогу українським політичним в'язням. Ми розпродали 50 примірників цієї цікавої й актуальної книжки. Крім прочитаних книжок таких як "Меч Арєя" Ів. Білика, "Евпроксія" П. Загребельного, "Серця і буревії" В. Несторовича, "На білому коні" і "На коні вороному" Уласа Самчука, "Книга про батька" С. Яблонської, — у жовтні минулого року на "Свято книжки" *Докінчення на обкладинці.*

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій

XXXI РІК ВИДАННЯ

ЛИПЕНЬ - СЕРПЕНЬ 1979

ЧИСЛО 7

ІЗ КОНФЕРЕНЦІЙ У ЖЕНЕВІ

Женева — поруч Страсбургу — це один з європейських осередків, де відбуваються наради міжнародного засягу. У Женеві вони сполучені з Об'єднаними Націями, а в Страсбургу з парламентом Європи.

І так у відступі одного місяця відбулись у Женеві дві Конференції, пов'язані з Міжнар. Роком Дитини. Дня 4, 5. квітня була Конференція неурядових Організацій, а 8 — 11 травня Семінар Міжєвропейської Асоціації Емігрантів. Хоч обидві наради мали за тему опіку над дитиною, проте їх характер і прямування були зовсім різні.

Комісія неурядових Організацій при ОН має свій осідок у Женеві. На чолі її стоїть священик І. Мирман. Ця Комісія об'єднує біля сотні організацій, що мають консультативний статус при Об'єднаних Націях. Вони, так би мовити, є — "голосом народу", що обзивається поруч державних представництв. Але їх поставу окреслює не тільки голос, бо тоді з ними не рахувались би. А вони є також робітною силою, яка дуже часто розвиває, переводить у життя і виконує постанови Об'єднаних Націй. Тому тим неурядовим Організаціям приділено їх статус, і тому вони творять Комісії для реалізування того чи іншого завдання.

Зовсім інакше працює Міжнародний Комітет Європейської Еміграції. З хвилиною, коли європейська спільнота піднеслася з післявоєнної руїни й розгорнула свій індустріальний потенціал — виявилась потреба чужинецького робітника. Та робітна сила внесла з собою різні проблеми, а передусім питання пристосування до життя в країні праці. Тому виринула потреба заснування такого Комітету, що є творивом державних чинників. У 1979 р. постановлено розглянути ситуацію дитини чужинецького робітника, що повинна теж дістати відповідну увагу.

В обох Конференціях Світова Федерація Українських Жіночих Організацій узяла участь у становищі обсерватора. Представницею СФУЖО була Марія Митрович, голова Союзу Українок Франції. Володіючи французькою мовою й будучи мешканкою Європи вона найкраще могла дбати про інтереси української дитини на перехресті цих зустрічей.

В Комісії неурядових Організацій ми маємо статус члена-кореспондента, отже внесли на згадану Конференцію свій звіт за всі почини Українського Року Дитини. Марія Митрович використала час внесків і запитів, щоб з'ясувати кривду дітей в'язнів в Україні. Окрім того роздавала відбитки домагань Союзу Українок Франції, як щодо дітей в Україні, так і наших дітей у Франції.

З Міжнародним Комітетом Європейської Еміграції зустрічаємося вперше. Хоч наше поселення є майже в кожній з індустріальних країн, проте ми були післявоєнним залишком, отже не користувались опікою Комітету. Тим важливіше для нас зацікавитись із його механізмом. Тематика наради була поділена на дві частини. В першій обговорено заходи, потрібні для якнайлегшого пристосування дитини до побуту в новій країні, а в другій порушено її культурний зв'язок із батьківщиною. Учасниками Семінара були не тільки представники європейських, але й різних заморських країн. Постановлено черговий Семінар відбути в Півд. Америці.

Марія Митрович могла нав'язати цінні зв'язки з різними діячами, а також роздала примірники огляду про українську дитину у Франції. Цю тему опрацювала журналістка Софія Наумович.

І так в обох нарадах залунало слово про українську дитину на поселенні чи в Україні.

ВИСТАВКА У ЛЬЄЖІ

З нагоди Міжнародного Року Дитини влаштував Комітет Емігрантів м. Льєжу у Бельгії виставку. У ній взяли участь Секція Об'єднання Українок Бельгії, виставляючи рисунки дітей із місцевої школи українознавства і світлички. Дня 31 березня відбулося відкриття, а виставка тривала два тижні. Ця імпреза мала корисний відгук у пресі.

АННА МАРІЯ БАРАН ЗВІТУЄ:

В останньому часі організаційна референтка СФУЖО Анна Марія Баран мала нагоду зустрітись з гуртами українського жіноцтва і зreferувати об'їздку по Півд. Америці.

Дня 29 березня 1979 р. Відділ Комітету Українців Канади у Ванкувері влаштував для неї привітання-

зустріч, на яку прибуло біля 40 осіб. Головою зустрічі була О. Гайдимовська. Окрім зreferування Конференції СФУЖО й об'їздки доповідниця показала альбом із світлинами і відограла декілька пісень, що їх співали діти в інтернатах та в часі Служб Божих. Після її слова і запитів слідувало прийняття кавою і солодким.

Дня 25 квітня 1979 р. Окружна Рада Ліги Українських Кат. Жінок Канади у Вінніпегу влаштувала зустріч з участю біля 100 членок. Господиною зустрічі була Марія Томчишин, голова. Доповідницю представила Віра Бучинська, заступниця голови СФУЖО. Після доповіді Анни Баран слідували запити й перекуска. Друга зустріч у Вінніпегу відбулася 26 квітня заходами членок-прихильниць і Пластового Сеньйорату. Присутніх було біля 50 осіб. Головою була Віра Бучинська, а представила доповідницю Любомира Чайковська.

КОНФЕРЕНЦІЯ СФУЖО В ЄВРОПІ

Дня 2 червня 1979 з'їхались представниці наших складових організацій в Європі, щоб зазнайти з напрямними СФУЖО під цю пору. Конференцію скликала Управа СФУЖО, а господарем її було Об'єднання Українських Жінок Німеччини. Тому Конференцію відкрила голова ОУЖ Ольга Штайнер і передала провід її Анастасії Остап'юк, голові ОУЖ Вел. Британії, яка виконувала обов'язки заступниці голови СФУЖО по передчасній смерті бл. п. Валентини Воропай. Вибрано дві комісії — верифікаційну (Осипа Демчук, голова) і постанов (Ольга Вітошинська, голова). Слідувала головна доповідь Конференції про Третій Конгрес СФУЖО і його напрямні, яку виголосила представниця СФУЖО Лідія Дяченко. У ній наголошено — Декаду Жіночого Поступу, Український Рік Дитини й допомогу Півд. Америці. Потім

виголошено ряд привітів від складових організацій і місцевих установ, а між ними також від Надії Світличної з Америки.

Хоч це не було заплановано у програмі Конференції, проте запрошено до слова мгр. Дору Рак, яка прибула на Конференцію з певним завданням. Її темою була підготовка до Світової Жіночої Конференції, яка має відбутися у липні 1980 р. у Копенгагені, Данія. Вона накреслила етапи Декади Жіночого Поступу й закликала до створення Підготовчого Комітету в Європі.

Після обідньої перерви слідувала друга доповідь. Дарія Ребет говорила про "Сучасні виховні проблеми й актуальні завдання" Тут незвичайно послідовно розглянено всі аспекти нашої виховної проблематики, а ще більше насвітлено їх у дискусії. У виступах дискусанток зарисувались усі проекти Українського Року Дитини.

Черговою точкою був форум "Фінансові справи жіночих організацій" Його провадила Л. Дяченко, а відповідали представниці складових організацій на підставі запитного листка. Це дало картину господарювання жінок, іншу в кожній країні. Змагання форуму до створення Фінансової Комісії СФУЖО в Європі не перейшло, натомість ухвалено створення фінансової комісії в кожній країні. Завершився форум врученням грамоти 30-ліття СФУЖО Об'єднанню Українок Бельгії, що як перша складова організація в Європі таку грамоту уфундувала (100 дол.).

Потім представниця СФУЖО проголосила вислід 17 Літ. Конкурсу

✠ ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 1 лютого 1979 р. відійшла у вічність монахиня-вчителька, сестра **Соломія Бердар**, ЧСВВ. Широко відома серед кола учениць Академії св. Василія Вел. а також серед учнів українських парафіяльних шкіл. Народилась у Вотервліті у 1915 р. вступила до Чину у віці 14 літ. Тут закінчила свою середню й вищу освіту й виконувала важливі монашій виховні завдання. Була вчителькою в парафіяльних школах Честеру, Гем-тремку, при сиротинці св. Василія, Чикаго, Нью Кенсінгтону і Коговзу. Пізніш була магістрою новичок у монастирі на Факс Чейзі, академічним деканом в Менор Джуніор коледжі, ген. секретаркою в Генеральнім Заряді у Римі. В рр. 1975-79 була вчителькою у школі св. Петра і Павла в Коговізі, Н.Й.

Кожне своє завдання виконувала з найбільшим вкладом своїх сил, а було їх у неї небагато. Тому й відійшла передчасно, оплакувана Чинном, ріднею й учнями. Похорон відбувся 5 лютого на цвинтарі Сестер на Факс Чейзі.

СФУЖО, в якому дві нагороди припали авторкам з Європи. Першу нагороду вручено Ользі Вітошинській (Софія Наумович) за її оповідання "Історія одного кохання", а половина другої припала Вірі Смереці за оповідання "Софійський Собор"

Врешті проголошено вибір заступниці голови в Європі, що нею стала
Докінчення на ст. 27

17-ий ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС СФУЖО Фундації Марусі Бек

Жюрі 17-го Літературного Конкурсу Світової Федерації Українських Жіночих Організацій розглянуло в присутності голови СФУЖО, інж. Лідії Бурачинської 15 надісланих на конкурс оповідань на засіданні, що відбулось в домівці СУА в Філядельфії 3-го травня 1979 р.

Після довшої дискусії поміж двома членами д-ром Романенчуком і д-р А.М. Бойцун, (бо третій член, д-р Олександра Ткач не могла прибути з незалежних від неї причин, але телефонічно подала свої пропозиції), вирішено признати першу нагороду — 100 дол. за оповідання "Історія одного кохання", якого авторкою виявилась Софія Наумович. Другу нагороду поділено на дві частини. Першу з них отримало оповідання "Кунта і Волтер", яке написала Ольга Кузьмович. Другу нагороду признано за серію оповідань "Софійський Собор", якого авторкою виявилась Віра Смерека.

Жюрі одногосно відзначило такі оповідання: "Відсвіт із другого світу" — авторка Світляна Кузьменко, "Крайка" — авторка Анна Максимович, "Таємниця друзів" — авторка Ірина Дибко, "Студентка" — авторка Ганна Черінь.

Крім цього жюрі вирішило відмітити три оповідання для дітей, а саме: "Сорочечка", якого авторкою виявилась Олена Гаєвська; "Бабусина казка" — авторка Валентина Ермоленко, і "Ніч страху" — авторка Ольга Ільків.

Оповідання надіслані на 17-ий Літературний конкурс дуже актуальні; темою 8-ох оповідань була проблема двомовності і шукання своєї ідентичності; трьох — історична тематика з другої світової війни; двоє — спомини, один літературний монтаж і один репортаж. Жюрі ствердило їх різноманітність і задовільний рівень.

Д-р Анна Марія Бойцун, д-р Богдан Романенчук, д-р Олександра Ткач.

OUR LIFE

MONTHLY, published by Ukrainian National Women's League of America

VOL XXXVI

JULY - AUGUST 1979

NO 7

ON THE MOON

In the month of July, ten years will have passed since man first stepped on the moon. At that time, the moon ceased to be a mysterious object of the night but instead became an earth-like sphere, although with different physical qualities. The astronauts even brought back rocks from the moon, which are now on display in the Smithsonian Institution in Washington.

A decade ago, thousands and thousands of people all over the world watched the Apollo flight and anxiously waited for news from the heavens. Finally, the voice of Neil Armstrong was heard: "The Eagle has landed." And then, the now-famous words "That's one small step for man — one giant leap for mankind."

And indeed it seemed that this event would somehow dramatically change the nature of our life on earth.

True enough, the space program has had an effect on such different fields as science, politics and economics, as well as studies of the stratosphere and of the earth's surface as viewed from space. The space race was closely related to economic and business issues and some people had misgivings about its benefits. One popular sociologist even stated that "we are using the space race to escape our painful problems on earth."

But let us return to our silver-faced moon. Has it ceased to be the inspiration of poets, the friends of lovers all over the world? No, not at all. Just as before, its romantic rays illuminate the roofs of peaceful towns and cities — but also the concentration camps and jails, scenes of man's cruelty against man.

Has humankind, in the words of astronaut Neil Armstrong, made a great leap? Has the fantastic scientific achievement, dreamed of only by visionaries in years past, indeed had an influence on the human psyche, on the relationships between individuals, groups, nations?

It seems that the spiritual growth of humanity not only did not grow parallel to the achievement of technology, but rather that individuals and entire societies have utilized scientific and technological progress to victimize their fellow men. Witness the sophisticated modern weaponry systems, or the use in some societies of medicine and psychiatry as tools of psychological warfare against dissidents.

The tenth anniversary of the moon walk was celebrated quietly by the National Aeronautical and Space Administration, with the original three Apollo astronauts recreating the mission at the Smithsonian Institution.

In the meanwhile, humanity is preoccupied by such worries as a gas shortage and (for a short while, at least) the fall of Skylab — both products of modern technology. But how can that be? one might ask. Technology was

going to solve so many of our problems, make life so much easier...

The current search for higher values, the return to religion, (in some instances, the creation of new religions), and in part, at least, a response to an increasingly technological civilization. This spiritual quest might lead some astray, but one might believe that eventually people will be able to withstand the assault of technology on their spiritual freedom.

In time, mankind may rise to a higher level of culture, where technology and spirituality will be in perfect equilibrium.

transl. by A.H.S.

WOMAN

MOTRIA KUSHNIR

VIEWS & NEWS IN WOMAN'S WORLD

The armed services speak a language of their own. A few weeks ago, the Army announced that it was going to "expand service opportunities for young women". It meant, to those of us who speak only ordinary English, that they were going to lower standards. And just recently the Army did so, making entry requirements the same for both females and males. Up until this change was instituted, only women recruits needed a high school diploma. and why, you may wonder, did the Army "expand service opportunities for young women", anyway? The Army had not been attracting as many women as it wanted. Besides, there was that rather the small matter of a court complaint the American Civil Liberties Union had filed claiming discrimination... Of course, this had only slight bearing...

* * *

Spare the rod and spoil the child, right? Well, no. In actual fact it seems that quite the opposite is true — especially in the case of girls. New York City psychologist has conducted extensive studies of children between the ages of 8 and 12, finding that praise goes a long way toward helping children learn. Both boys and girls needed feedback. But a pat on the back was worth two kicks in the pants when it came to helping the kids think well of their abilities. And when children felt more confident and positive, when they expected to do well, they did improve their performance. In girls, this improvement was significant.

RAISA MOROZ AND HER SON ARRIVE IN NEW YORK

Late on Thursday, July 5, 1979, Raisa Moroz and her son Valentyn, Jr. arrived in New York from Moscow. Valentyn Moroz, after nine years of separation, was finally reunited with his family again.

Among the many people gathered at Kennedy airport to await the arrival were American newspaper and radio correspondents, members of the Ukrainian press, representatives of community organizations, youth from Plast and SUMA and others who had come on their own to welcome the new arrivals. Many carried flowers, and placards in English and Ukrainian.

After a long wait while the new arrivals went through immigration formalities, Raisa and her son emerged and were given a long embrace by Valentyn Moroz. Everyone present broke into singing "Mnohaya lita" and welcomed the two with the traditional Ukrainian offering of bread and salt.

At the press conference which immediately followed, Moroz expressed the hope that members of the media who had greeted him a few months ago and were now greeting his wife and son, would soon be able to greet other dissidents such as Shukhevych, Lukianenko and Rudenko.

Later Moroz said that his fourteen-year separation from his son had been the most painful aspect of his imprisonment. "My greatest joy had been to watch my son grow, to influence his development. To be deprived of

Valentyn Moroz and Raisa Moroz at Kennedy Airport. Photo: courtesy of Ihor Diaboha, Svboda.

this experience was a severe blow." Moroz had last seen his son - one year ago in prison. Six meters separated the prisoner from his family during his visit.

"My son has been a dissident since age eight," said Moroz. "The day they arrested me, they came and took him away for questioning."

"During the years of my imprisonment, my wife has suffered more than I." He added that it was the West's moral obligation to protect the families of dissidents, as

---

"Once a girl gets reinforcement, she'll react to it much more strongly than a boy will," reported Robertson. "Maybe it's because girls tend to be conservative in estimating how well they'll do initially. Then, when they get more confidence, they do better." In other words, how well a female child performs may depend a lot on what others say about her. Girls start at a disadvantage, in that they have lower opinions of their abilities than boys, Robertson noted, regardless of whether they're right. "But if they get a positive response from their environment, they can pull up to and even ahead of boys!"

This next bit of news will not be news to UNWLA members, merely a confirmation of what everyone already knows. If you want to get something done, start a women's club and do it.

A revolution in women's awareness is underway in East Java, bringing in its wake economic advancement, reduction in the fertility rate and a considerable drop in the infant mortality rate.

About three years ago, the Indonesian army officers who run this island came to the conclusion that social and economic improvements could be achieved far more quickly if they worked with the women, as well as the men, in the villages. Determined to stop the runaway population growth that was undermining East Java's economic progress, the generals decided to

cooperate with the village women's clubs. The idea of organizing women's clubs in every Javanese village was started in the early 1970s by the wife of a governor of central Java, but the idea did not really catch on until a few years later. Today, 40,000 of the country's villages have women's clubs and the rest are in the process of getting one.

A retired physician who formerly ran East Java's family planning says: "We found we got more done if we gave attention directly to women, not to husbands. We want to make the small, prosperous, educated family the ideal of Indonesian culture. Women have not only always been the pillars of the home and the main teachers of the children, but these roles make them the natural custodians of our culture."

Soon it turned out, to many men's surprise, that wherever village women's clubs grew in strength, villages came to life. There was more economic advancement, fertility and infant mortality rates fell and there was a remarkable renaissance of traditional culture. A number of all-women gamelan percussion orchestras have sprung up, as well. Until recently, these traditional bands always had been all-male.

There also was a lot of mini-economic development around the village homes: better fish ponds, better fruit trees, better gardens, more poultry and more handicrafts, such as the weaving of cloth and mats or the making of earthenware. Suddenly, a whole new world

they suffer from great reprisals by Soviet authorities.

Valentyn, Jr. was asked by the media to elaborate on the repressions suffered by children of dissidents. "It was very apparent in school in the last two or three years," he said. "History teachers, especially, were the most blatant — they called me an enemy of the people. Sometimes they would connect me with issues which were totally unrelated to me."

The 17-year-old thanked all those who had worked on the family's behalf over the years and all those who had gathered to greet them at the airport.

Raisa Moroz when asked how she felt about being in the U.S. at last said: "I feel that finally I am leaving the past behind, especially that bureaucratic machine which in the last two weeks particularly was grinding us to pieces and was harassing us beyond human tolerance. Now I can speak and act without worrying that I am being taped or followed."

She also expressed joy at being able to meet the people whose support had been so essential to her in the last several years of her husband's incarceration.

A delighted Valentyn Moroz, said that he would finally be able to get some rest, because "now the Ukrainian women's organizations have my wife, and Ukrainian youths have my son."

transl. by A.H.S.

---

was tapped for development — the village woman's home.

If you interview a village headman in East Java these days, it is not long before he offers his seat to his wife so that she, too, can be interviewed. "Mostly," said one woman recently interviewed by the *Christian Science Monitor*, we need more books — books that will tell us how to do things."

In Lemujud, a remote village, the headman's wife said the women's club met twice a week to discuss, among other topics, "diet, good family relations, clothing, housekeeping, gardening, health, finances, culture and peace of mind." She explained that: "We also tell the members to read a newspaper and listen to news broadcasts on the radio or TV to create their awareness of current events. Women must be well informed about everything."

East Java's government officials, both the civil servants and the soldiers, now take their wives along when they go to the villages as a matter of course. For a nominally Muslim country — one need only think of Iran — Indonesia's East Java seems light years ahead of other such religious states.

Social Security Commissioner Stanford G. Ross said recently that the Social Security program must rid itself of provisions that discriminate against women if it is to solve the larger problem of restoring public confidence in the system. "The treatment of women under Social Security is vital to this reshaping of Social Security for the future," Ross told participants at a seminar for civic groups, unions and others who are examining the discrimination issue. Ross said that the treat-

THE HONORABLE WIDOWS

Today, the television newscaster announced that Loretta King, an Honorable Widow, had just come to visit New York, Loretta King, then, shared with us her opinions on the gas shortage, the upcoming presidential elections, the economic state of the United States, etc. Loretta King, a personal friend of the President, "honorable" because of her husband and his work for the black people.

We, too, have women who deserve this title. But they live alone and forgotten by all. Two of our "honorable widows", wives of two very famous Ukrainian political figures, have just recently died.

Both of them have led hard lives, but always in the shadows of their husbands. And so, they remained in the shadows for the rest of their lives. The names of these political heroes are known to every Ukrainian, yet the wives of these men were never given the respect they deserved. We, who love titles, have never bothered giving our honorable widows the respect the American nation gave Loretta King. We never honored them at social events, never even cared how they lived. I remember, recently, how a young "leader" disregarded my proposal to send a greeting card to the widow of one of our political heroes. This young "leader" was of the same generation as the television newscaster.

Why is it that some women, who just happened to be the wives of political heroes, receive the title of "honorable widow", while others, who actually worked with their husbands, are forgotten?

Can't our young generation show respect where it is due?

Who was it who so wisely said, "if you don't respect yourself, no one else will?"

translated by M. Jarymowycz

---

ment of women "is an issue that goes to the fundamental fairness of the system" and that, unless resolved, the system will not be able to end the crisis in public confidence.

An aide to Ross, Jane Sherburne, said the problems stem from the fact that most women draw Social Security benefits that are dependent on their husband's benefits. The law does not make gender distinctions, she said, but the problems arise because most women interrupt their working careers to raise families and sacrifice some of their own Social Security protection. Women also earn, on average, only 60% of what men make.

Earlier this year, the Department of Health, Education and Welfare (HEW) finished an examination, which was ordered by Congress, that concluded that women get less for their tax dollar from Social Security than men. The HEW report suggested two ways of rearranging the benefits structure to improve equality between the sexes. One option would be to split a couple's earning evenly, regardless of who earned what. The second would be to give everyone a flat dollar benefit upon retirement plus whatever he or she earned

cont. on the cover

НАШЕ ХАРЧУВАННЯ

ЛУКІЯ ГРИЦІВ

САЛАТИ З ВУДЖЕНИМ М'ЯСОМ

Саме тепер в літні місяці є так дуже побажані страви, коло яких не мусимо довго працювати в гарячій кухні, а тим більше такі страви, що можуть бути виготовлені кілька годин наперед.

Тут у пригоді нам стануть бараболяні і яринові салати з вудженим або печеним зимним м'ясом.

САЛАТА З ШИНКОЮ

2 гор. шинки порізаної в пасочки
2 гор. варених бараболі порізаних у пасочки
1 гор. квашеного огірка порізаного в пасочки
1 гор. цибулі порізаної в пасочки
1 гор. квасного яблука обібраного і нарізаного, сіль і перець до смаку

ДОМАШНІЙ МАЙОНЕЗ

2 жовтки
1 гор. олії
сіль
1-2 ложки цитринового соку

Жовтки вбити з сіллю до білого. По одній краплині додавати олію і не переставати бити. Під кінець додати сок з олією на переміну. (Якщо майонез згус і виглядає не до ужитку його можна "направити" Починаємо знова з чистої миски, одного жовтка і трошки соли. Вбиваємо жовтко до білого, а тоді по одній ложці

невдалого майонезу додаємо до жовтка і далі б'ємо поки не зужиємо усього майонезу).

Все разом змішати кілька годин перед подаванням заохолодити. Подавати в тарілках вистелених зеленою салатою з додатком свіжих булочок з маслом, сира та овочів.

САЛАТА З ОСЕЛЕДЦЕМ

3 гор. натятої в кубики шинки
2 гор. вареної бараболі
1 гор. вареного горошку
1 гор. насиченого квасного огірка
1 гор. насиченої цибулі
1 маринований оселедець посичений сіль і перець до смаку
домашній майонез (як повище)

Все разом вимішати і заохолодити кілька годин.

ПРОСТА БАРАБОЛЯНА САЛАТА

3 гор. крайної в платки вареної бараболі
2 зелені цибульки покраяні
3/4 гор. тонко крайної сапери
1/2 гор. майонезу і 1 ложка цитринового соку
сіль і перець

Все разом вимішати, заохолодити, опісля піднос вистелити зеленою салатою. На краях уложити тонко

крайний вуджений язик, а посередині повищу салатку.

БРОКОЛЯ З ШИНКОЮ ТА ЯЙЦЯМИ

По 2 на особу зварені і простуджені галузки броколі
Накраяні платки шинки
На твердо варені яйця (1-2 на особу)
Майонез, молоко, оцет, сіль
Свіжо тертий хрін
Свіжо дозрілі помідори

Холодні галузки броколі обвинувати платком шинки. Яйця покроїти в платки або ще дрібніше. Зверху полоти майонезом підробленим молоком і оцтом, сіллю (щоб був рідкий). Легко посипати хроном, прибрати чвертками чи вісімками помідора. Боками прибрати броколю з шинкою.

САЛАТА З МІШАНОЇ ЯРИНИ

20 унцій замороженої мішаної ярини
2 зелені цибульки покраяні
2 помідори крайні в пасочки
1/2 гор. майонезу
сіль, перець і оцет до смаку

Мішану ярину зварити згідно з інструкціями на опакуванні, проохолодити. Вимішати з рештою складників. Виложити на піднос, зверху посипати мішаною вудженою, крайною в пасочки, прибрати зеленою салатою.

САЛАТА З ВУДЖЕНОГО ОСЕЛЕДЦЯ

1/2 ф. вудженого оселедця
1/2 ф. вареної покраяної бараболі
1 мала цибуля посичена
1 горня майонезу
цитриновий сік до смаку

Все разом вимішати і заохолодити. Подавати на листку салати.

Докінчення СФУЖО

голова ОУЖ Німеччини Ольга Штайнер. По відчитанні і прийнятті постанов слідувало закриття Конференції.

Увечорі відбулася товариська зустріч із перекусом. В її програмі промовляли ще Анастасія Остап'юк (ОУЖ ВБританії), Марія Митрович (СУФ), Герда Абрам (ОУБ), К.

Починок (Т-во ім. О. Теліги). Лідія Дяченко відчитала привітання від В. Мороза.

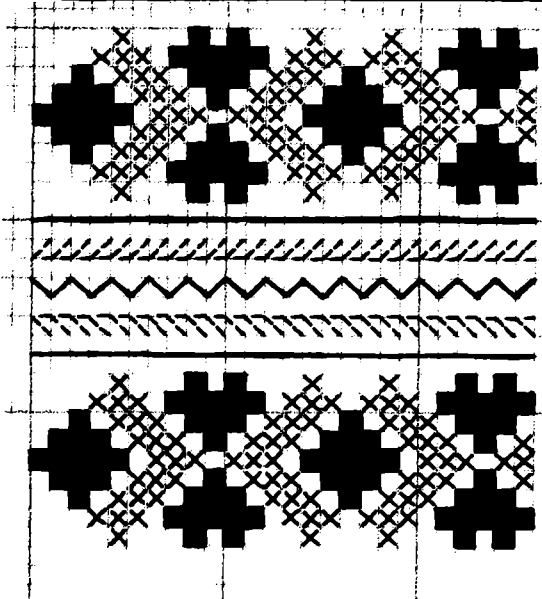
Так закінчилася ця зустріч українського жіноцтва в Європі, що дала цінний обмін думок і намітила багато нового.

УВАГА

Просимо присилати дописи писані на друкарській машинці. Невизначено написана хроніка, стаття чи допис може спричинити помилки у звучанні імен чи прізвищ.

Редакція "Нашого Життя"

ВИШИВКА

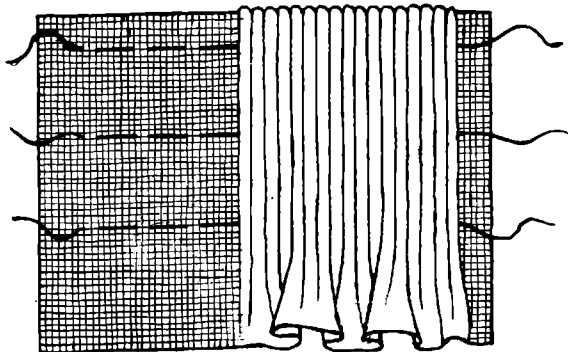

ЛІТНЯ СУКНЯ

Улітку маємо нагоду показати вишивані сукні. Тому стараємось завжди придбати бодай одну вишивану сукню для святкової нагоди. А ще й коли можна при тому вжити справжній народній стіб!

Отакою є подана тут суконка з узором із Бойківщини, що її опрацювала Ірина Кметик, знавець бойківської вишивки. Сукня виконана з тонкого полотна кремової краски.

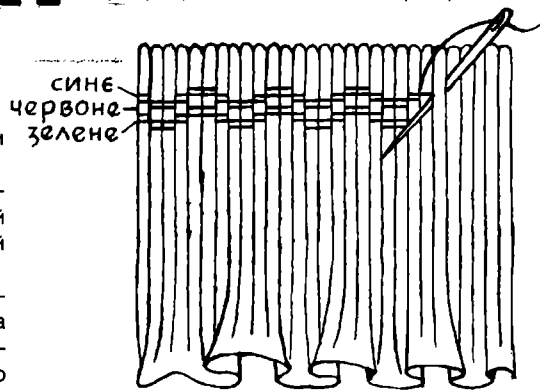
Уся прикраса сукні зосереджена на

рукавах. Вони доволі широкі, наморщені при вирізі і ліктях. Найбільша прикраса сукні — це морщення, що зветься збиранням. На рисунку показано, як це виконується.

Бойківський взір складається з трьох смуг, що вишиті хрестиком. Поміж смугами є вміщені стебнівки і кривулька, а це надає взорові легкості. Тим самим зором вишитий маншет і станик сукні спереду.

Збирання. Бойківське збирання — це майстерно виконане морщення у двох етапах. Найперше слід працювати над збирками так: у відступі 1 см перетикати полотно білою ниткою, рахуючи нитки основи. Залежно від того, чи збирання має бути довше чи коротше, слід перетикувати полотно. (На рисунку воно перетикане тричі). Коли

закінчене перетикання цілого верху рукава, тоді стягнути поперечні нитки, а полотно уложиться у дрібненькі рівні збирки.

Потім, коли вже весь верх рукава уложений в ті дрібненькі складочки, приступаємо до виконання орнаменту. Це є дрібні поперечні стібки у формі зигзагу, які притримують верх кожної складочки. Кольором можна чергуватись, подібно, як у вишивці.

До вишивання вживати ниток марки Д.М.Ц. в таких кольорах: червона ■■ ч.321, зелена ч. 905 хх хх, а синя ч. 517 використана в стебівці чи в кривульці.

Наведені з заголовку слова гімну Союзу Українок Америки з'ясовують чітко мету і зміст срібного ювілею 47 Відділу ім. Лесі Українки в Рочестері, що відбувся в неділю, 24 квітня 1978 р. в залі "Веллес" при Рідж Ровд.

Основніше про 25 річницю виступу 47 Відділу на "працю на народній ниві" та запалення "вічного вогню" інформує "Ювілейна одноднівка". Вона всім змістом та добром світлин підпорядкована гаслові Лесі Українки: "Огню іскра великого повік не згасає". Цей клич був теж моттом ювілейного бенкету. Ювілейний комітет намагався писаним і живим словом "мостити путь та рівняти шлях" у серцях своїх гостей для величної сили Божої — служіння народові й Україні.

Короткий перебіг програми та нарис змінливих живих картин, що їх змалюємо, ілюструватимуть атмосферу свята.

Перша картина представляє простору, розкішну залю, святково прибрану квітами. На фронтівій стіні великий льозунг Лесі Українки, плакат, що представляє силуетку жінки із смолоскипом та розірваними кайданами, далі прапори та постументи для вічного вогню. На бічних стінах на п'ятох панелях світлини з праці 47 Відділу. Сценічне оформлення виконала членка мисткиня Ірина Твердохліб, а панелі оформила мгр. А. Смеречинська, перша голова. Не менше промовляла до серця глядача велика кількість учасників. Очі приковують прекрасні народні строї, вишивки, що ними пишаються жінки та дівчата. На запрошення 47 Відділу, тут зібралися всі провідні представники рочестерської громади. При почесному столі сидять: голова СУА мгр. І. Рожанковська, парох церкви св. Йосафата монс. М. Бабак, парох церкви Богоявлення о. В. Осташ, голова Окружної Управи СУА на Північний Нью-Йорк Іванна Мартинець, голова Ювілейного Комітету та під ту пору голова 47 Відділу СУА Марія Крамарчук, голова УККА інж. Роман Куціль, голова Об'єднаної Суспільної Опіки та довголітня голова 47 Відділу Анна Капітан, перша секретарка Відділу — промовець Ірина Руснак, перша голова 47 Відділу мгр. Анастасія Смеречинська, голова Окружної Управи Південного Нью-Йорку Теодозія Кушнір, голова 46 Відділу СУА Стефанія Павлович та інші.

У залі заступлені 26 організацій та представники Відділів СУА з Боффало, Ютики, Вотервліт — понад 200 осіб.

Ірина Михайлюк, відповідальна за переведення програми, проголошує відкриття свята. Її вдумливі та ліричні коментарі надали святкового настрою цілій імпрезі.

Оце промовляють символи. Прапороносці А. Капітан, І. Юрків та Т. Шутер вносять прапор СУА. Рецитаторка (М. Приймак) починає гімн під звуки фортепіяна (А. Сорохтей). Запалюють вічний вогонь (мгр. А. Смеречинська — перша голова). Цей образ викликає глибоке враження.

Тепер картини міняються без упину. Формальне відкриття — це привітальне слово голови 47 Відділу Марії Крамарчук, яка вітає голову СУА мгр. Іванну Рожанковську, парохів церков, представників організацій та позамісцевих представниць Відділів СУА.

Привітання для ювіляток склала мгр. А. Смеречинська — перша голова 47 Відділу, підкреслюючи хвилини радості з добре виконаного обов'язку.

Палке побажання для 47 Відділу СУА висловив голова УККА інж. Роман Куціль. Він відзначив жертвенну та конструктивну працю Відділу на відтинку боротьби за збереження ідентичности та плекання українських традицій.

Інші товариства та організації, з огляду на час, мусіли задовольнитися викликом своїх представників та відміченням їхніх письмових побажань та пожертв.

Головним промовцем Ювілейного комітету була Ірина Руснак, яка змалювала діяльність та становище Відділу в громаді. Це була чітка, дбайливо обдумана та з великим почуттям відповідальности з'ясована і обґрунтована картина праці Відділу.

Зворушливе було переведення відзначень основниць Відділу. До відзначення стало 26 членок. Привітання для ювіляток склала голова Окружної Управи Іванна Мартинець. Церемоніял удекорування довершила голова СУА мгр. Іванна Рожанковська. Незабутнє враження залишила членка 46 Відділу Люба Шмігель із почотом молодих панянок та дітей, як живий образ трьох поколінь. Її щирі побажання матерям-ювіляткам та сцена вручення внуками квітів витискали сльози радості і гордості.

Присутні з увагою вислухали змістовну промову голови СУА мгр. Іванни Рожанковської, яка висловила признання Відділові за його вклад у працю СУА для виконання основних завдань супроти громади та далекої поневоленої батьківщини та закликала продовжувати свою працю. Громада прийняла дуже тепло промову голови і не щадила оплесків. З нагоди 25-літнього ювілею Відділ дістав почесну грамоту, яку голова СУА передала на руки голови 47 Відділу Марії Крамарчук.

Щирі привітання для Відділу-Ювілята склала голова Окружної Управи Південного Нью-Йорку Теодозія Кушнір.

Після вечері була розвагова мистецька програма, в якій брали участь: Ірина Лаврівська — артистка українських театрів, Марія Бах — піяністка, та вокальний ансамбль пластунок, який підготувала Стефанія Павлович, голова 46 Відділу СУА.

Програма була коротка, але цікава, оригінальна та майстерно виконана. Присутні щиро вітали всіх виконавців, а виступ Ірини Лаврівської полонив серця присутніх.

Свято закінчив виступ голови 47 Відділу Марії Крамарчук, яка склала подяку за участь, привітання, виконання програми та пожертви на цілі СУА.

Організатори вповні досягнули свою мету: зарепрезентували себе українській спільноті, збудили прибиті буднями ідеали та залишили у серці низку почувань і думок, що продовжуватимуть жевріння вічного вогню. Змістовна та чепурно видана одноднівка — праця редакційної колегії під проводом Іванни Мартинець — залишиться як гарний, дорогоцінний документ.

ХРОНІКА ОКРУГ

ОКРУГА ПІВНІЧНИЙ НЬЮ-ЙОРК

ОКРУЖНА УПРАВА

(звіт за 1978 р.)

Округа Північний Нью-Йорк об'єднує 6 Відділів: два в Рочестері ч. 46 і 47, два в Бюффало ч. 49 і ч. 97 та два в Сиракузах ч. 68 та ч. 85. Хоч Відділи розкинені, праця налагоджена справно, завдяки вмільй координації голови ОУ Іванни Мартинець.

Від початку року Округна Управа почала підготовляти Округний з'їзд в Рочестері на 16 квітня. На цей з'їзд запрошено представника Головної Управи Марію Савчак. На з'їзд прибуло окрім делегаток багато гостей як із місцевих Відділів так із поза Рочестеру. Після ділових нарад М. Савчак розказала присутнім про Український Музей, його працю, показуючи при тому гарні та цікаві прозірки. Закінчила свою доповідь закликом до всіх присутніх ставати членами Українського Музею, щоб забезпечити його тяглу дію та майбутність. На цей заклик багато присутніх відгукнулися, ставши членами Музею. На засіданні Округної Управи вирішено вислати листи-запрошення до всього громадянства в Рочестері стати членами У. М., що й зроблено. У висліді поважна кількість наших громадян стали членами Музею.

У XVIII Конвенції СУА взяли участь усі Відділи Округи, висилаючи делегаток та гостей. За придбання членства до Відділів, Округна Управа отримала на Конвенції відзначення.

На перших післявакаційних сходах Округної Управи голова пригадала постанови Округного з'їзду, які ми повинні виконати до наступного Округного з'їзду. Заплановано працю на 1978 і 79 рік до з'їзду.

В листопаді відбудеться поїздка до Бюффало для поширення кампанії придбання нового членства до Відділу та членства до Українського Музею, а опісля дальші поїздки до Відділів з

цією самою метою. В 1979 р., в Році Дитини планується перевести в кожній місцевості "День Української Дитини", щоб усвідомити материнські обов'язки в вихованні дітей в українському дусі. Округна Управа плянує видати допоміжний матеріал виховання дітей дошкільного віку, опрацьований Надею Пікас з Бюффало. Кожний Відділ отримав обіжник Округної Екзекутиви та плян праці на основі резолюцій XVIII Конвенції та резолюцій Округного з'їзду. Віримо, що всі Відділи докладуть якнайбільше зусиль, щоб ці пляни зреалізувати.

Мирослава Приймак

пресова референтка Округної Управи

46-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. ОЛЕНИ ТЕЛІГИ, РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Відділ складається з молодих, активних членок, які всю свою діяльність спрямовують на пропагування української справи серед американського оточення. В тій цілі влаштується виставки українського мистецтва, телевізійні короткі програми-покази мистецтва, варення, писання писанок тощо. Наші членки слідкують в місцевій пресі за інформаціями про українців чи події в Україні і відповідно до такої інформації реагують, часто спростовуючи неправильності. Кожного року в Рочестері 17 різних національностей влаштовують в липні "Міжнародний День" і цього року, як і попередніх років наш Відділ брав у ньому участь. Управа і членки Відділу доложили всі старань, щоб українська громада була гідно зарекомендована. Прегарні наші вишивки, демонстрування вишивання, різьби, кераміки, писання писанок та українські страви звертали на себе увагу і викликали заінтересування.

Кожного року в листопаді наш Відділ влаштує репрезентативну забаву "Вже Осінь...", яка втішається успіхом серед усього українського громадянства Рочестеру. Забава завжди дбайливо підготовлена, добірна оркестра та смачний буфет, — все це причиняється до успіху.

На закінчення кожного року,

Відділ влаштує "Свят-вечір" в приміщенні Рочестерського Музею, а це дає нам нагоду показати різдвяні обряди, звичаї при звуках української коляди.

Зокрема ми горді з нашої культурно-освітньої референтки Валентини Макогін, яка з Тамарою Денисенко були редакторами підручника "Перші кроки" (116 сторінок і 335 малюнків). Завдяки Видавництву Шкільної Ради УККА вийшла книжка для навчання українознавства нашої молоді. Підготовляючи цей підручник, авторки використали найпростіший спосіб комунікування, а саме малюнки, що разом з поодинокими буквами і словами творять підставу для зорової пам'яті дитини. Цей спосіб вивчення абетки і читання поодиноких слів є цікавіші, систематичніші, викликають активну участь і починаються до успішного навчання мови.

Рівночасно з пропагандивною працею серед американців наш Відділ активно включений в життя громади Рочестеру. Беремо участь у всіх імпрезах, висилаючи туди своїх делегаток. Багато праці вкладає Відділ під час Фестивалю Українського Мистецтва, який влаштує церква св. Йосафата, де продаємо предмети українського мистецтва. Відділ бере участь у влаштуванні вечери Червоної Калини з презентацією дебютанток, що ми почали переводити від минулого року.

У XVIII Конвенції СУА взяли участь з нашого Відділу 2 делегатки. Відділ одержав нагороду-відзначення за придбання членок та за жертвенну працю для Відділу і для добра української справи.

Катерина Кузеляк
пресова референтка

47-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ В РОЧЕСТЕР, Н. Й.

(Звіт від січня 1978 р. до жовтня 1978 р.)

47 Відділ найбільш чисельний на терені Округи Північного Нью-Йорку.

Праця проходить пожайвлено. Всі референтки виконують дбайливо та совісно свої обов'язки. Сходина відбуваються кожного місяця з виїмком літніх місяців. Теми на сходина підготовляє культурно-освітній реферат, в склад якого входять: Ірина Юрків, Галина Павлічко та Ростислава Стеців.

Усі три референтки стараються підібрати теми, які цікавили б наших членок. Вислідом цих старань є велика участь членства на сходинах, а також зацікавленого громадянства, яке приходить послухати доповідей, чи подивитися на прозирки з подорожі наших членок тощо.

На високому рівні поставлений у Відділ реферат суспільної опіки під проводом Тані Шутер. Вона збирає добровільні оподаткування членок на садок в Німеччині, висилає передплату "Нашого Життя" для двох "Бабусь", підшукує спонзорів для студіюючої молоді у Бразилії. В серпні вислано туди вісім пачок з уживаним одягом.

Фінансовою базою Відділу є продажі печива, які приносять нам гроші, потрібні на різні оплати. Референтки Катерина Щур та Христина Дзюба організують два рази до року перед Різдом та Великоднем т. зв. "Толоки", то є спільне печення. Ці "толоки" дуже успішні і без них ми ніколи не могли б між членками зібрати такої великої кількості печива.

Відділ бере активну участь у громадському житті Рочестеру, як рівнож співпрацює з 46 Відділом. І так в лютому брав участь у вечерниці "Червоної Калини" з презентацією дебютанток. Делегатки Відділу взяли участь у святочному бенкеті в честь нововисвяченого священника, що вийшов із рочестерської парафії, о. Петра Дудяка, а в вересні в святкуванні 20-ліття Станиці Братства І-ї Української Дивізії в Рочестері та 35-ліття постановня І-ої Української Дивізії.

Самостійною імпрезою Відділу була зустріч ґрадуантів середніх шкіл та Школи Українознавства ім. Тараса Шевченка, в якій взяло участь 26 ґрадуантів, представники різних товариств та чисельне громадянство.

В серпні Відділ допомагав у фестивалі Українського Мистецтва парафії св. Йосафата, займаючися продажем мистецьких предметів, як рівнож влаштував виставку українського народнього мистецтва, яку відвідало дуже багато публіки не тільки української, але й американської. Придбання експонатів та мистецьке оформлення виставки було у заряді М. Приймак.

При Відділі існує гурток Книголюбів, який кожного року в жовтні підготує ширші сходи́ни Відділу, опрацьовуючи все цікаві та оригінальні теми. Цьогорічною темою

жовтневих сходи́н була "Гуцульщина в українській літературі" На ці сходи́ни завжди запрошується ширше громадянство.

Відділ став членом місцевого Клуба Рідної Школи та Українського Музею.

Рік 1978 — це рік XVIII Конвенції. З Відділу поїхало 4 делегатки, а саме: голова Марія Крамарчук, Ірина Михайлюк, Марія Джус і Ірина Руснак, яку вибрано референткою Музею та мистецтва СУА. На перших після-вакаційних сходи́нах присутні членки тепло привітали І. Руснак з новим постом у Головній Управі. Також Відділ отримав друге відзначення за жертвенну працю та найбільше приєднання нових членок до Відділу.

Мирослава Приймак
пресова референтка 47 Відділу СУА.

До "Нашого Життя" вплинув чек на суму 50.00 дол. на Пресовий Фонд журналу, як частина доходу з вечерниць "Червоної Калини", в яких беруть участь два рочестерські Відділи СУА 46 і 47.

Дякуємо

"Не знаходжу достаточо слів, щоб висказати Вам, дорогі членки, мою вдячність за приемну несподіванку, яку Ви приготували для мене на ширших сходи́нах з нагоди моїх уродин. Це незабутній момент, що залишається мені приемним спогадом на довгі роки, а доказ вашої приятні і вдячності дає мені заохоту та витривалість до дальшої праці для української справи, особливо жіноцтва. З цієї нагоди складаю 20.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

З союзнянським привітом
Марія Крамарчук — голова
47 Відділу СУА, Рочестер, Н. Й.

ОКРУГА ОГАЙО

8-ий Відділ СУА, Клівленд, Огайо. Лялькова п'єска "Колосок" UNWLA Branch 8, Cleveland, Ohio - "Kolosok", puppet play.

8-ИЙ ВІДДІЛ СУА, ІМ. АЛЛИ ГОРСЬКОЇ, КЛІВЛЕНД, ОГАЙО.

Відділ приготував для дітей нашої громади лялькову п'єску за українською народною казкою "Колосок" Приготуванням сценки займалася

Оксана Баслядинська. В будові сцени і малюванні декорацій помагав Володимир Стригун, а в шитті ляльок Віра Юрків.

Сценка "Колосок" відбулася 19 листопада 1978 року в домівці СУА. На виставку прибуло 60 батьків і 40 дітей. Вступ був за добровільними датками.

Участь в п'єсці взяли: Оксана Павник — Півник, Стефанія Жох — Круть і Маруся Проць — Верть. Зірка Шокалюк виконувала фортепіяновий супровід. Буфет був у заряді членок 8-го Відділу.

Сценка викликала задоволення і зацікавлення дітей українським мистецтвом. Сценка тривала 20 хвилин, але виявилась надзвичайно успішною, діти були дуже вдоволені. Побажаним і корисним було б на будуче приготувати більше таких імпрез.

Оксана Пукач
пресова референтка

ПОЧЕСНІ ЧЛЕНКИ 33-ГО ВІДДІЛУ СУА ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ, КЛІВЛЕНД, ОГАЙО

24 березня, ц. р. вшановано вродистим прийняттям заслужених і довголітніх членок Відділу Марію Янів і Євгенію Дубас. 4 лютого загальні збори Відділу наділили їх почесним членством. Про життєвий шлях Марії Янів розповідала Марія Фаріон, а про Євгенію Дубас Ольга Городиська. Вручено їм грамоти заслуги.

Марія Янів походить зі Львова і з ним пов'язана велика частина її життя. Там виростала вона в домі дбайливих батьків Ангелини з Маннів і Михайла Махницьких. Вибух Першої світової війни застав її на курсах медичних сестер при Народній Лічниці, які закінчила у 1915 р. подвійним дипломом та почала працювати в українському шпиталі при Духовній Семінарії у Львові.

Як мед-сестра піклувалася раненими стрільцями під час Листопадового зриву.

Після упадку Львова працювала в Бережанах, а в 1919 р. з Українською Галицькою Армією перейшла Збруч в ранзі старшого десятника. Пережила успіхи і невдачі наших змагань за власну державу.

По відвороті працювала в лікарні в Станиславові, тодішній столиці Західньої України. Там одружилася з д-ром Юрієм Яневим. Брала участь у Першому Зимовому Поході, після якого інтерновано її з чоловіком в таборі в Ченстохові, де прийшла на світ її доня Мирослава.

Жорстока дійсність програних

8-ий Відділ СУА, Клівленд, Огайо. Діти приглядаються з задоволенням ляльковій п'єсці "Колосок"

UNWLA Branch 8, Cleveland, Ohio children enjoying the puppet play Kolosok.

Визвольних змагань розділила на довгі роки молоде подружжя так, що між двома світовими війнами жила вона з донею у Львові, а чоловік після нострифікації диплому, працював у Чехо-Словаччині. В тому часі опікувалася політичними в'язнями і діяла у підпіллі. Під час першої большевицької окупації у 1939 р. прибула з донею до мужа по 15-літній болючій розлуці. Там включилася в жіночі частини ОУН зорганізовані Оксаною Генгалю.

Після Другої світової війни в 1945 р. емігрувала до Німеччини і працювала в управі Організації Українських Жінок Німеччини.

В Америці перебувала коротко в Боффало, а опісля переїхала до Клівленду, де стала членкою 33-го Відділу СУА ім. Лесі Українки. У 1966 р. очолила його, а 1967/68 стала головою Округної Управи.

Не зважаючи на тяжкий життєвий шлях М. Янева є дальше громадсько

Прийняття в честь почесних членок. Зліва: Марія Янів — почесна членка, Оля Дем'янчук — голова Відділу, Євгенія Дубас — почесна членка.

Reception in honor of the honorary members of UNWLA Branch 33.

Евгенія Дубас Evhenia Dubas

активною в США, в Організації б. вояків Українських Армій і в Церковних товариствах. Живе зі своєю єдиною донею д-р мед. Мірою Сагайдак, яка є теж членкою нашого Відділу.

Евгенія Дубас цього року обходить 50-ліття свого членства в Союзі Українок. У 1929 р. їй, 19-літній учениці перемиської гімназії, відома діячка Ольга Ціпановська запропонувала вступити в члени Союзу Українок і на найближчих загальних зборах Відділу вибрано її головою. Від того часу починається її безперервна праця в СУ. Е. Дубас походить з Перемищини, де виросла у великій і відомій родині Полянських. Про старанне виховання дбали батьки Емілія з Кухарських і Віктор Полянські.

Студіювала математику у львівському університеті. Під час літніх

вакацій вела дитячі садочки і організувала нові по різних місцевостях Перемищини і Львівщини.

Під час Другої світової війни виїхала на Захід і там у місті Ділінгені, Німеччина працювала з визначною жіночою діячкою Оленою Кисілевською.

У 1951 р. емігрувала до США і замешкала в Клівленді, де розгорнула широку діяльність в Союзі Українок Америки. Очолювала кількакратно 33-ій Відділ. За її почином у 1953 р. постала при Відділі перша в Америці світличка СУА, яка по сьогодні без перерви працює і де тепер бавляться її внуки. Поймо застережень багатьох членок, переконана в правильності свого задуму, покликала до життя Округну Раду в Огайо і очолювала її впродовж сімох років. В 1961 р. здвигнено пам'ятник Лесі Українці в Городах Національних Культур у Клівленді.

Своєю спокійною вдачею, приємною усмішкою і розважними рішеннями здобула прихильність і любов членства.

Вона теж очолила Комітет уфундування вітражу княгині Ольги у новозбудованій церкві св. Андрея у Пармі у п'ятиліття повороту Їх Блаженства з заслання та довела діло до кінця.

Про її відданість організації свідчить те, що від приїзду до Америки по сьогодні буре участь у кожній Конвенції СУА.

Е. Дубас живе тепер при дітях. Її

Марія Янів Maria Yaniv

доня д-р Дарія Войтина і син д-р Богдан провадять разом дентистичну практику. Доня є активною членкою 12-го Відділу ім. Олени Пчілки.

У рядах членства СУА маємо багато жінок, які є рушіями нашого еміграційного життя та визначними будівничими минулого і сучасного для майбутнього. До них належать наші дві нові почесні членки Марія Янів і Евгенія Дубас, які заслуговують на признання й подяку за віддану працю для нашої організації, нашої громади і українського народу.

Хай Господь дасть їм силу далі служити прикладом молодшим на славу українській жінці і Союзові Українок Америки.

Марія Грушкевич
пресова референтка

Замість квітів

Замість квітів на свіжу могилу бл. п. **Анни Захарків**, членки Відділу жертвуємо 5.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

59 Відділ СУА — Балтімор

Замість квітів на могилу бл. п. **Я. Гафтковича**, батька нашої членки Богданни Саламахи, жертвуємо 5.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

59 Відділ СУА — Балтімор

Замість квітів на свіжу могилу бл. п. **Теклі Демчук**, мами наших членок Надії Гулай і Люби Мриглоцької, переведено збірку на Пресовий Фонд "Нашого Життя", яка дала суму:

245.00 дол.:

По 25.00 дол.: 11-ий Відділ СУА

Трентон, Н. Дж. **Надія і Роман Гулай**, **Люба і Володимир Мриглоцькі**, **Віра Яворська**, **Таня і Володимир Демчук**.

По 20.00 дол.: **Емілія Панасюк**, **Ольга і Ярослав Городецькі**.

По 10.00 дол.: **Богданна і Мирон Осадца**, **Кіра і Роман Скоробогаті**, **Анна Кумфорт**, **Дарія Самотулка**, **Романа Мицик і Оксана Микитин**.

По 5.00 дол.: **Ольга і Адам Джаман**, **Ольга Тритяк**, **Василина Микитин і Надя Юрчинська**.

Родинам покійної складаємо наші найглибші співчуття.

В шосту річницю смерти найдорожчих і незабутніх осіб, бл.п. **чоловіка о. Юрія**, **доньки Софії**, **внука Юрія і сина Ореста**, складає 25.00 дол. на Стипендійний Фонд в Бразилії.

Ольга Гнатишак

У пам'ять сл.п. **Богданни Левки Лисняк-Сидор-Чарторийської**, сестри Ірини Комар, бувшої членки Екзекутиви СУА, складаємо 52.00 дол. на Український Музей, висловлюючи при тому своє співчуття сестрі і членам сім'ї Покійної.

Членки Екзекутиви СУА

Замість квітів на свіжу могилу бл.п. **Богданни Сидор-Чарторийської**, сестри нашої членки Ірини Комар, складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

64-ий Відділ СУА, Нью-Йорк

В пам'ять мого чоловіка бл. п. **Семена Лісовця**, п. **Іванна Гентош** пожертвувала 20.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", за що складаю їй щире подяку

Ярослава Лісовець

РОЗВАГА

ХВОСТИКИ, ХВОСТИ, ХВОСТИЦА

Коли спостерігаєте різні звірята під час літа, приглянтесь до їхніх хвостів. Деякі хвости гарні, великі, декоративні, а інші малі і негарні. Часами малі звірята мають великі і довгі хвости, а великі малі і короткі.

Застановіться: як різні звірята уживають свої хвости. Білки (вивірка) мають гарні, пушисті хвости, які їх заслонюють від сонця наче парасоля.

Вони уживають свої хвости для рівноваги, коли лазять по деревах згори вниз, або як парашут коли скачуть з дерева.

Риби уживають свої хвости до плавання. Вони крутяться з боку на бік і б'ють хвостом. Плавці і хвіст пропихають їх через воду. Найшвидші риби мають великий, сильний хвіст.

Птахи літають за допомогою крил, але хвіст їм допомагає, надає напрям їхньому летові. Вони надають так, що розпускають, або стулюють пір'я в хвості.

Деякі тварини уживають свого хвоста на воді і на землі. Бобри мають хвіст подібний до весла. У воді вони вживають його як керму (стерно). Коли бобер нуркує під воду він спускає хвіст, а коли повертається на поверхню води, тоді підносить хвіст. Коли відчуває небезпеку то б'є хвостом по воді, щоб дати знак другим бобрам.

Опос — це великий акробат. Він часто вживає свого хвоста, щоб висіти догори — ногами з дерева. Маленькі опоси своїми хвостами чіпляються маминого хвоста.

Деякі звірята уживають хвости для оборони. Їх треба оминати. Тхорі (скунси) випускають неприємний запах с-під свого гарного, пушистого, чорнобілого хвоста.

Гримуча змія, (rattle snake) тараккає своїм хвостом коли нападає.

Їжаки так само воюють своїми колючками і хвостом. У них дуже делікатний ніс, і тому атакують хвостом і випускають колючки.

КОМАХИ — МУЗИКАНТИ

Комахи це одні з перших музикантів. Вони не співають, бо не мають голосу. Вони грають на різних інструментах від ранньої весни до пізньої осені. Деякі з них концертують і вдень і вночі. Самиці спокійні, а самці витворюють звуки. Деякі бринять тріпаючи крильцями так як комарі і бджоли.

Деякі жуки видають звук, коли влазять на дерево. Вони вдаряють головою в дерево і так постає звук.

Коники — стрибунці витворюють звуки крильцями, на яких є ніби зубчики гребеня. Інші коники стрибунці витворюють звук крильцями і задніми лапками, на яких є зубчики. Деякі коники стрибунці не видають жадних звуків, але виглядають якби грали на скрипці.

Найбільші музиканти це цвіркуни. В полі вони цвіркають

Текст: Віра Андрушків
Рисунки: Квітка Іваницька

ЗАБАВА

цілий день, а на деревах вночі. Самці мають маленькі зубчики на крильцях, які видають звук. Цвіркуни дуже цікаві комахи. Від них можна дізнатися яка є температура.. Коли тепло на дворі, вони скоро цвіркають, а коли холодно то поволіше. Можна дізнатися яка температура, слухаючи скільки разів цвіркун цвіркне в 14-ох секундах. До цього числа додайте 4 і буде температура дня.

Літом можете спостерігати життя комах. Можна в слоїку дати їм землі, листочків або вологого паперового рушника і вони можуть так жити. Треба, очевидно, пробити дірки в накривці для повітря. Вони їдять майже все, особливо легко тримати цвіркунів. Давати їм маленькі кусники яблука, салати, або м'яса.

КУХОВАРИМО

БАНА- НА- НА

2 горнятка молока
2 спілі, покряні банани
1/4 горнятка меду
1/2 ложечки ванілі

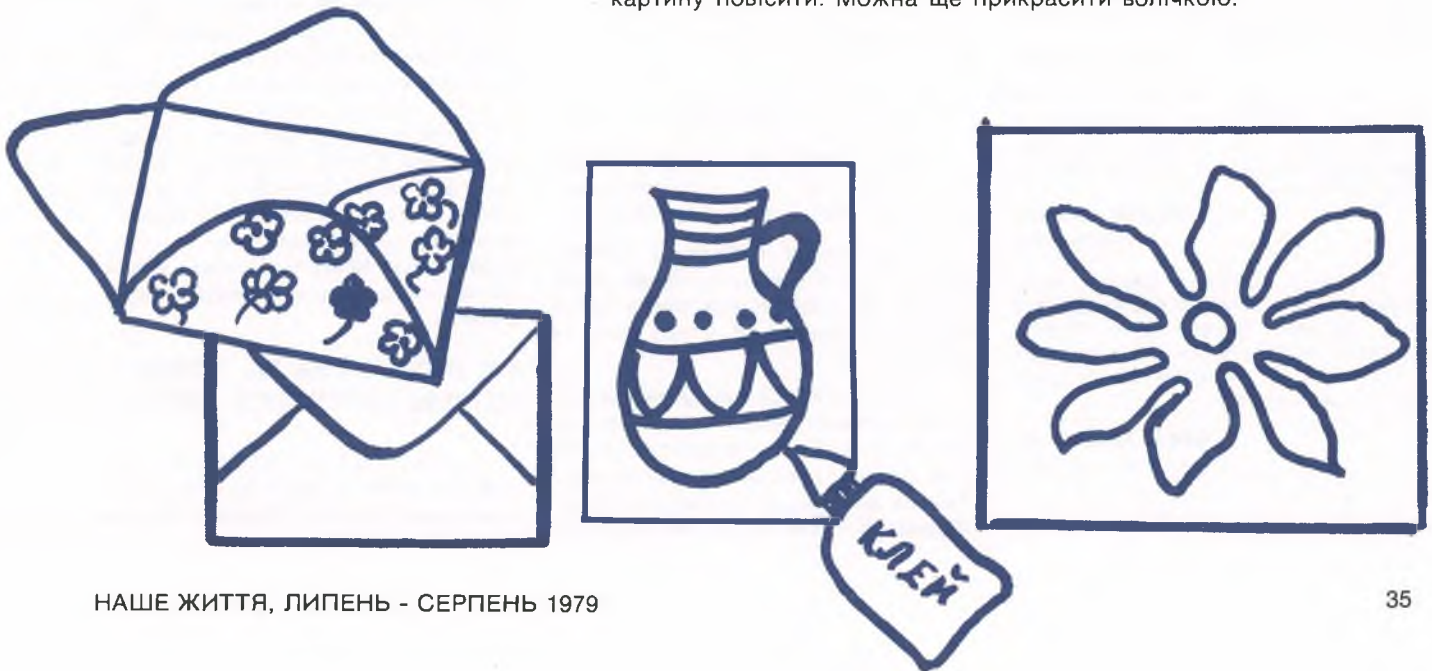
Все дати в змішувач (блендер), або в мішалку. Добре вбити, аж згусне. Налити в склянки, поділивши на 4 порції. Додати до смаку горішків, або черешень, або малинового соку.

МИСТЕЦТВО З ПІСКУ

Потрібно: пісок
фарби їстівні
(Food coloring)
пластикові торбини
клей і папір

Зафарбуйте пісок додаючи кілька крапель фарби до пластикової торби. Добре вимішати. Зробіть взір квітки клеєм на папері. Притрусіть зафарбованим піском. Зробіть другу квітку клеєм і знову притрусіть піском. Нехай добре висохне, а тоді можна картину повісити. Можна ще прикрасити волічкою.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У пам'ять моєї дорогої братової, бл. п. **Анни Захарків**, жертвую 15.00 дол. на Український Музей і 15.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Анна Захарків-Стельмах з Балтімор

Замість квітів на могилу бл. п. **Остапа Коропея**, мужа моєї приятельки, складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Меланія Кокорудз

У пам'ять моєї дорогої вуянки бл. п. **Анни Захарків**, жертвую 10.00 дол. на Український Музей і 15.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Уляна Стельмах

У пам'ять сл. п. **Богдани Сидор Чарторийської** з дому Лисняк, Сестри нашої співпрацівниці Ірини Комар, складаємо на Пресовий Фонд "Нашого Життя" 60.00 дол., а родині покійної висловлюємо наше глибоке співчуття з приводу такої ненадійної, передчасної смерті

Марта Данилюк, Надія Данилюк, Наталія Дума,

Апольонія Книш, Омеляна Рогожа, Уляна Старосольська

Замість квітів на могилу бл. п. **Любомири Смаль**, дружини пароха української католицької церкви в Денвері, складаємо 15.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Членки 38 Відділу СУА — Денвер

Замість квітів на далеку могилу дорогої мами, **акторки Марії Федорівни Нікольської** (театральний псевдонім) з дому Рябовол 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя" складає дочка

Тамара Крижанівська

На свіжу могилу дорогої приятельки сл. п. **Славки Яцури** складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а родині висловлюю глибоке співчуття.

Анна Д. Ратич

Замість квітів на могилу бл. п. **Ісидора- Володимира Жилавого** з глибоким співчуттям Родині, пересилаю 10 дол. на Пресовий Фонд Нашого Життя."

Оксана Сімович

Атлантік Ситі

У 35-ту річницю смерті мого Батька **св. п. о. Леонтія Адріяновича**, в 6-ту річницю смерті моєї Матері Стефанії і в 25-ту річницю смерті моєї сестри Дарусі складаю 50 дол. на Український Музей.

Софія Адріянович
Нью Гейвен, Коннн.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Ділимося сумною вісткою з членством СУА і приятелями, що по довшій недузї упокоїлася в Бозі 24 червня 1979 р. **бл. п. Катерина Німчук**, довголітня членка і бувша членка управи 23 Відділу СУА в Дітройті, Міч.

Покійна народилася в місті Вінніпег, Канада. Була жертвенна, піддержувала імпрези 23 Відділу СУА. В похоронному заведенні при численній участі членок 23-го Відділу з жалем прощала її голова 23 Відділу Люба Петрик.

О. прелат М. Бохневич, парох церкви св. Хрестителя відправив панахиду.

Похоронні відправи відбулися з церкви св. Івана Хрестителя, які відслужив о. В. Климчук. Під час похоронної відправи членки 23 Відділу СУА стояли біля домовини з почепленими відзнаками СУА. О. В. Климчук в своїм прощальнім слові згадав про бл. п. К. Німчук, як чесну і релігійну людину.

Бл. п. К. Німчук залишила в глибокому смутку мужа Івана, єдину доньку Анну, зятя Михайла, та сім братів і сестру в Канаді.

Спи Дорога Союзанко хай американська земля буде Тобі легкою.

В пам'ять Дорогої Мами донька Анна зложила 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Анастасія Королишин
секретарка

РІЧНІ ЗБОРИ

16-ИЙ ВІДДІЛ СУА, МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Річні загальні збори Відділу відбулися 25-го лютого 1979 р.

Одногосно переобрано управу з попереднього року: голова — Мирослава Петришак, заступниця — Ольга Гамота, секретар — Ірина Плювак, касир — Теодозія Остап.

Референтки: культурно-освітня — Ольга Луцик, імпрезова — Олена Карп'як-Бенцаль, суспільної опіки — Олена Романовська, господарські — Анна Бучик і п. Гайнус.

Контрольна Комісія:

голова — Олена Березюк, членки — Лідія Козак і Дарія Бушак.

54-ИЙ ВІДДІЛ СУА.

Річні загальні збори відбулися 28-го січня 1979 р. Представницею Округної Управи була Лідія Кий.

Нову управу вибрано в такому складі: Лідія Гарванко — голова, Анна Гринишин — заступниця голови, Ірина Щерба — секретарка, Стеля Маєр — касирка.

Референтки: Олена Шатинська — організаційна, Марія Матвійків — культурно-освітня й імпрезова, Арета Скамай — пресова й хронікарка, Тамара Книгиницька — зв'язків, Алла Рудаєвська — мистецька, Іванна Дицьо

— господарська, Анна Зарицька й Марія Корженівська — суспільної опіки.

Контрольна Комісія: Лада Гусар, Катерина Гусак і Анна Тур.

Марія Матвійків
секретар зборів

73 ВІДДІЛ СУА, БРІДЖПОРТ, КОНН.

Збори відбулися 17 грудня 1978 р. Представницею Округної Управи була Ірина Скочдополь. Головою президії була Ольга Платош з Гартфорду, а секретаркою Наталія Шуст.

До управи ввійшли: голова: Стефанія Бабій, заступниця голови: Олександр Шуст, секретарка: Мирослава Чубата, касирка: Наталія Шуст.

Референтки: Анна Гомик — організаційна і зв'язків, Марія Сливинська — культурно-освітня, Марія Цап — імпрезова, Дарія Стахів — пресова, Галина Тромоз і Марія Болонна — суспільна опіка, Ярослава Ковач, Юлія Бурий і Марія Цап — господарські.

Контрольна Комісія: голова: Ольга Сусла, члени: Марія Пелешук і Марія Захарко.

106 ВІДДІЛ СУА ІМ. ОЛЕНИ ТЕЛІГИ, ГАРТФОРД, КОНН.

3 лютого 1979 р. відбулися річні загальні збори нашого Відділу. Представницею Округної Управи СУА була Ірина Скочдополь.

До нової Управи ввійшли: голова: Віра Ціропалович, заступниця голови: Люда Хмелівська, протоколярна секретарка: Катруся Зборовська, касирка: Леся Дитюк.
Референтки: Стефанія Фаль — організаційна, Стефанія Сиротюк і Ірена Сивенька — культурно-освітні, Соня Платош — виховна, Іванка Веремчук — пресова, Галина Воскобійник і Тереса Глух — господарські.
Контрольна Комісія: Голова: Ольга Якимів, члени: Валя Лучкань, Стефанія Пришляк.

Тереса Глух

*****

Cont. VIEWS & NEWS

on his or her own work record. Ross said his agency is no where near ready to make legislative recommendations on the issue.

Because of their desire for education and careers, more Americans than ever are choosing to live alone, according to a report issued by the Census Bureau. As of March, 1978, more than one American household in five consisted of someone living alone, according to the report. "Marital Status and Living Arrangements" also discloses spectacular growth in the number of unmarried couples living together, a continuing rise in the number of divorces and a tendency to postpone marriage. The growth in single-person households "may reflect an increasing desire among young adults to seek advance education and careers before marriage." According to bureau experts, 17% of the nation's households consisted of single individuals in 1970. By 1978, this group had grown to 22%.

Від Редакції

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Редакція не буде містити неавічливих і образливих для когонебудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

Редакція приймає у вівторок, середу, четвер і п'ятницю від 10 - 1 і по полудні від 3 - 6. В інших годинах за домовленням: тел: (212) 674-5508. Адміністрація (212) 533 - 4646. Адреса: 108 Second Ave., New York, N. Y 10003

Докінчення СУЧАСНИЙ СТАН

Йдеться про кримінальних злочинців, про злодійок, жінок легкої поведінки, про убивць і так далі — пливність там дуже велика. Для них, для цих злочинців, майже щомісяця проголошують якісь укази, дострокові звільнення і так далі. Але плян виробництва в таборах від того не страждає, бо відразу ж на звільнене місце приходять інші. І там у таборах, як і скрізь на виробництві в Радянському Союзі, плян твердий, незалежно від амnestій і від укрaзів. І я не знаю випадку, щоб той плян був колись невиконаний.

*****

Докінчення КНИГОЛЮБИ

ми запросили з Торонто д-р О. Копач, яка виголосила цікаву доповідь на тему "Книжка, і зматеріалізований дух людини" Кілька вечорів ми присвятили дискусіям на різні актуальні теми. Збереження рідної мови, культури, проблеми мішаних подруж, українсько-жидівські й польські взаємини — це були теми порушувані в журналі "Сучасність", як також у жіночих журналах і варт було над ними призадуматися. Минулого року відбулися цікаві події в релігійному, політичному й громадському житті, — усе це віддзеркалювала наша преса, а дискусії на такі актуальні теми спонукують більше до читання.

Марія Ганас,
Гамільтон, Онт., Канада

Докінчення РОЗМОВА СЕКРЕТНА

напише. Каже, що вже застарий, щоб вчитися. А до української вчительки годі не-порідному писати. От, і так почалося — зідхнув Степан.

— Тепер розумію, — стверджує Іван. — Гадаю, однак, куме, що жінці треба всю правду сказати. Нічого дивного, що їй ніяково коли ви час до часу "замикаєтеся" з різними людьми. По-друге: не така вже велика таємниця. Жінка ваша все зрозуміє і поганюю не назве вашої поведінки.

— А секрет? — спитав Степан.

І це розумію, — додав Іван. — Саме й нагода, щоб оцей секрет виявити. І так голосно про нього поговорити, щоб не

одному зрушити серце. Громадський це секрет, сусіде. Треба про нього якнайбільше говорити, поки час і поки є кому. Не таємниця це, що величезна більшість нашої молоді, яка не вчилася в школі своєї мови, не вміє писати порідному. А дехто з них лише сяк-так читає. Буває, що й молоді батьки так само "вміють" Отже можна запитати: чого і як вони навчають своїх діточок?!

— Правду кажете! — притакнув Степан. — Виходить, що немає секрету. Є зате велика проблема, якої не треба стидатися. Треба по-діловому підійти до неї, відкрито. Особливо тепер, коли весняну насагу до розвитку відчуваємо.

— Гадаю, — продовжував Іван, — що на цю тему відгукнуться фахівці — обдумають і представлять де треба методи і спосіб хоч часткової ліквідації оцього занедбаного діла.

— Так, так! — додав Іван. — Годі далі справу секретом називати.

Ярослав Торган

Містимо фейлетон з "Нашого Слова" — органу Головного Правління Українського Суспільно-Культурного Товариства (УСКТ) у Польщі. Хоч живемо, у різних країнах з різними умовинами життя, то маємо, як видно, подібні проблеми. РЕД.

*"Second-Class Postage Paid at New York, N. Y. and at additional mailing offices"
Return to "Our Life" Magazine, 108 Second Ave. New York, N. y. 10003
RETURN POSTAGE GUARANTEED*

Вибійка з львівщини XIX ст.

Stick-stamp printing. Lviv Region, XIX c.